
Protokoll

Regionstyrelsen

27 maj 2026

Regionstyrelsens protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg, 27 maj 2026, klockan 09.00–12.00
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande Rolf Öström (M), 1:e vice ordförande Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande Filip Reinhag (S) Thomas Karlström (S) Oscar Lindster (S) Jenny Larsson (S) Sara Unger (M), ej § 228, 248 Mariette Nicander (M) Eva Ahlin (C) Fredrik Gradelius (C) Gisela Wood (L), tjug ersättare Saga Carlgren (V) Maya Arfvidson (MP) Lars Engelbrektsson (SD)
Ersättare	Håkan Ericsson (S) Greger Eneqvist (S) Katrina Ansarfwe (S), ej § 228 Lena Broén (S) Caroline Kalass (S) Mårten Silvén (M), tjug ersättare § 228, ej § 248 John Herlitz (M), tjug ersättare § 248 Eva Gahnström (C) Jörgen Benzler (V) Micke Seid (MP) Per Arne Vretling (SD)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF Cajsa Örndén, stadssekreterare, RSF Klas Nilsson, stadssekreterare, RSF Anna Malm, kanslichef, RSF Petra Jonsson, pressekreterare, RSF Roger Sundholm, ekonomidirektör, RSF Marlene Bernfalk Karlsson, tf administrativ direktör, RSF Per Wallstedt, strateg, RSF, § 219 Pär Gustavsson, enhetschef, RSF, § 219 Maria Wennström, tf avdelningschef, RSF, § 219-220 Yvonne Skovshoved, beställarschef, HSF, § 219-220 Emmy Öhrström, verksamhetschef, HSF, § 219-220

Stefaan de Maecker, enhetschef, RSF, § 219-221
Malena Bendelin, enhetschef, RSF, § 219-224, 235, 236
Linda Ehrlin Sjöberg, strateg, RSF, § 224-225
Patrik Pettersson, chefsjurist, RSF, § 225, 226, 236, 248
Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg, RSF, § 235, 236
Elin Lydahl, administrativ direktör och bitr. förvaltningschef,
RSF, § 225, 226, 248 - digital närvaro
Anna-Karin Bergius, kvalitetsstrateg, RSF, § 235, 236

Datum för justering

2 juni 2026

Paragrafer

§ 219–248, varav § 248 justerades omedelbart
Ärendena hanterades i följande ordning: § 219–224, 235,
236, 225, 226, 248, 227-234, 237-247

Underskrifter

Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför
signaturer.

Sekreterare Helena Hagstedt

Ordförande Meit Fohlin

Justerare Thomas Karlström

Justerare Fredrik Gradelius

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsen
Sammanträdesdag	2026-05-27
Protokollet anslås	3 juni 2026
Anslaget tas ned	25 juni 2026
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS § 219	Renovering av Visby ishall	7
RS § 220	Uppdrag. Förutsättningar för patientföreningar i Visbyområdet	9
RS § 221	En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla	14
RS § 222	Uppdrag. Förbättringsplan för tätorterna utifrån platsbaserad landsbygdsutveckling.	19
RS § 223	Uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken	22
RS § 224	Uppdrag. Plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken	24
RS § 225	Översyn av regelverk Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda	26
RS § 226	Information. Basvärdering för politiska sekreterare	30
RS § 227	Delårsrapport 2026:1 Region Gotland	32
RS § 228	Borgensavgifter 2027	35
RS § 229	Förtydligande av avgiftsbefrielse från vårdavgifter inom mödrahälsovård	38
RS § 230	Revidering av avgift för ansökan om godkännande av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem	39
RS § 231	Taxa för provisorisk dödsboförvaltning och gravsättning	41
RS § 232	Uppdrag. Översyn och analys av resursfördelningsmodeller	43
RS § 233	Uppdrag. Analys av VA-utbyggnad och framtagande av investeringsplan	45
RS § 234	Uppdrag. Översyn av modell för prispåslag	47
RS § 235	Utvärdering av Region Gotlands styrmodell	49
RS § 236	Uppdrag. Arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga.	51
RS § 237	Uppdrag. Långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten	54
RS § 238	Inrättande av Business Gotland	58
RS § 239	Verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets utrymme 2027	61
RS § 240	Erbjudande till Region Gotland att delta i Swedish Wind Centre	64
RS § 241	Energiön Gotland 2.0	67
RS § 242	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	71
RS § 243	Uppdrag Stadsfest	73
RS § 244	Almedalsveckan 60 år	77
RS § 245	Exploateringsplan och budget 2027-2031	79

RS § 246	Mål och budget 2027 – 2029	83
RS § 247	Regiondirektörens information	91
RS § 248	Överklagande av regionfullmäktiges beslut avseende försäljning av dess aktieinnehav i Gotlands Energi AB	92
Bilaga 1	Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda 2027	93
Bilaga 2	Förslag arvoden	98
Bilaga 3	Budget för Region Gotland 2027	99

RS § 219 Renovering av Visby ishall

Ärendenummer: RS 2026/1225

Paragraf föregående instans: AU § 125

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att investera 14 mkr i befintlig ishall i Visby under 2026, i enlighet med de krav som ställs av Svenska ishockeyförbundet, för spel i ishockeyallsvenskan och att investeringen finansieras genom ianspråktagande av eget kapital genom regionstyrelsens bemyndigande inom ram för tilläggsanslag för investering (enligt RF § 185 2025-11-17).
- Regiondirektören ges i uppdrag att utreda framtida användning av nuvarande Visby ishall.

Sammanfattning

I och med att Visby/Roma HK har kvalificerat sig för spel i Hockeyallsvenskan ställs nya krav på anläggningen i enlighet med Svenska Ishockeyförbundets regelverk. För att arenan ska godkännas för spel på denna nivå krävs att ett antal åtgärder genomförs i Visby ishall. För att hitta en rimlig nivå på insatserna sker detta i dialog med Svenska ishockeyförbundet.

De krav som ställs omfattar bland annat:

- Sarg - det är krav på så kallad flexisarg för spel i Hockeyallsvenskan vilket i dagsläget inte finns i Visby ishall.
- Utökade ytor - det behövs ytterligare ytor för omklädningsrum i anslutning till hallen samt anpassning för nytt domarrum och nytt läkarum.
- Mediautrymmen - möjliggöra TV-sändning både fysiskt och tekniskt.
- Säkerhet – det gäller flöden av både publik, spelare och domare som måste kunna säkerställas.
- Publikhantering - separat yta för bortasupportrar med de faciliteter som det kräver.
- Tekniska installationer - så som exempelvis en ny ledskärm med matchinformation som krävs av Hockeyallsvenskan.

Bedömningen är att åtgärderna i Visby ishall innebär en investering om cirka 14 miljoner kronor. Detta medför även en påverkan på driftskostnaden av anläggningen med ökade avskrivningskostnader. Avskrivningen bör ske på 10 år, vilket medför en ökad driftskostnad gällande kapitalkostnader på runt 1,8 mkr. Förvaltningen ser inte att det påverkar driftskostnaderna i övrigt.

Samtidigt finns en långsiktig inriktning att Visby ishall att på sikt inte ska kvarstå som ishall i nuvarande form när en ny ishall står färdig, utan kunna

avyttras eller omställas till annan verksamhet. Detta innebär att investeringar i anläggningen behöver prövas restriktivt och med fokus på kortsiktig funktionalitet. Däremot är utgångspunkten att så mycket av investeringen som möjligt ska kunna omplaceras till andra regionala anläggningar när Visby ishall inte längre är i bruk. Så som LED-lösningar till Destination Gotland Arena, Gutavallen eller annan anläggning. Lösningar för omklädningsrum kan användas vid andra anläggningar där omklädning saknas. Samma bedömning gäller för övriga inventarier för att se var det kan nyttjas inom Region Gotlands anläggningsbestånd.

Mot denna bakgrund är utgångspunkten att de åtgärder som genomförs i största möjliga mån ska vara tillfälliga, anpassningsbara och kostnadseffektiva, snarare än permanenta ombyggnationer.

Bedömning

Åtgärderna bedöms som nödvändiga för att möjliggöra fortsatt spel i Hockeyallsvenskan för Visby/Roma HK, men ska genomföras med tydlig kostnadskontroll.

Förvaltningen bedömer att kostnadsberäkningen är rimlig sett till jämförbara insatser på andra anläggningar i Sverige samt sett till de insatser som behöver genomföras.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wallstedt, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Oscar Lindster (S) yrkar att regiondirektören ska ges i uppdrag att utreda framtida användning av nuvarande Visby ishall.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag till beslut med Oscar Lindsters tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Protokollsanteckning

Saga Carlgren (V) anmäler protokollsanteckning: Vänsterpartiet stödjer förslaget på renovering av Visby ishall. Vi tycker att planerna på en ny ishall i Visby bör pausas och skjutas upp. Det är mycket pengar som läggs på renovering av nuvarande ishall och vi tror att det som nu görs innebär att nuvarande ishall i Visby kan användas ett antal år till.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-11

RS § 220

Uppdrag. Förutsättningar för patientföreningar i Visbyområdet

Ärendenummer: RS 2025/2257

Paragraf föregående instans: AU § 117

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionstyrelsen samt hälso- och sjukvårdsnämnden får utifrån sitt respektive verksamhetsansvar i uppdrag att möta medborgarnas behov av varmvattenbad för egenvård och friskvård enligt slutsatserna i framtagna rapporter då föreningstillhörighet inte ska vara styrande.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningarna för en ny bassäng inom Korpen-området genom fördjupning av redan genomförd förstudie.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningar och föreslå lösningar för att på lång sikt säkerställa behovet av varmvattenbad i Visbyområdet för de patientföreningar som är på Korpen (RS 2025-10-23, § 426).

En rapport har tagits fram som svarar mot uppdraget, där inledningsvis en bakgrundsbeskrivning har sammanställts för att belysa de grundläggande utgångspunkter som Region Gotland styrs och regleras av följt av en kartläggning av de olika perspektiven i sakfrågan: föreningarnas perspektiv, hälso- och sjukvårdens perspektiv, kultur och fritidsavdelningens perspektiv, lokalförsörjningsperspektivet samt allmänhetens och barnrättsperspektivet.

Sammanfattningsvis framkommer att cirka 270 personer, anslutna till 15 föreningar, och ett företag nyttjar bassängen på Korpen 5. Vilka kriterier som legat till grund för de föreningar som erbjudits tid att hyra bassängen går inte att härleda och fler föreningar än nuvarande hyresgäster uttalar önskemål om att hyra bassängen. För närvarande är bassängen uthyrd 26 timmar/vecka till de externa aktörerna och efterfrågan på bassängtider är större än tillgång.

För att skapa jämlika förutsättningar för samhällets medborgare behöver Region Gotland göra olika. Personer med större behov behöver mer stöd och insatser än de personer som klarar vardagens aktiviteter på egen hand. Sammanfattningsvis har föreningarnas medlemmar varierande grad av funktionsnedsättning. Kriteriet "patientföreningar" utan närmare specifikation tydliggör inte olika funktionstillstånds behov av anpassningar. Den stora gruppen badande är personer med smärta och värk, såsom exempelvis vid reumatiska sjukdomar. Vissa föreningsmedlemmar saknar funktionsnedsättning och har anslutit sig till föreningen för gemenskap och möjlighet till rörelse, nog så viktigt ur ett hälsoperspektiv. En mindre andel har omfattande rörelsehinder

och behov av assistans för att ta sig i och ur bassängen. Således kan Region Gotland inte, ur ett funktionsrättsligt perspektiv, möta patientföreningarna som en homogen grupp om Region Gotland ska uppnå jämlikhet i levnadsvillkor såsom de nationella funktionsrättsmålen anger. Region Gotland behöver erbjuda möjligheterna till rörelse för den gotländska befolkningen på lika villkor. Individernas behov av rehabilitering och stöd till egenvårdsträning behöver hanteras individuellt och separat från föreningsverksamhetens uppdrag. Fler invånare i Visbyområdet har behov av varmvattensträning än de som tillhör patientföreningarna.

Bedömning

Lösning på kort sikt avseende träning i varm bassäng

Mot bakgrund av slutsatserna i rapporten föreslås en lösning där behov av egenvård och friskvård möts utan föreningstillhörighet (Alternativ 2). Utifrån utgångspunkten om universell utformning, vilken går ut på att utforma tjänster och miljöer i syfte att säkerställa jämlika levnadsvillkor och skapa delaktighet för alla, bedöms det vara mer resurseffektivt att tillhandahålla varmvattensträning i ökad omfattning inom ramen för nya Solbergabadets breda utbud till allmänheten. Detta skulle även lösa den påtalade problematiken kring avsaknad av sluttande bassänggolv, då olika träningstider skulle kunna erbjuda olika djup i bassängen. Därför föreslås tre insatser för att möta målgruppernas varierande behov:

Varmvattensträning som allmänt utbud

Ett omfattande allmänt utbud av varmvattensträning på nya Solbergabadet, cirka 10 tillfällen i veckan á 20 platser per tillfälle, där den stora målgruppen personer som i dagsläget tränar på Korpen 5, men även övriga befolkningen, ges möjlighet att träna i varmt vatten. Multibassängen i nya Solbergabadet är väl tillgänglighetsanpassad med flera olika möjligheter till omklädning. Patient- och funktionsrättsföreningarnas medlemmar, så väl som övriga befolkningen erbjuds plats.

Föreningsverksamhet i bassäng eller i annan form

Några föreningar, exempelvis RBU (som har barn som behöver lära sig simma) och synskadades riksförbund (där behovet av anpassning är av annan karaktär) har så pass specifika behov att deras föreningsverksamhet i vatten fortsatt kan utgöra skäl för föreningstid i nya Solbergabadets multifunktionsbassäng. Vissa föreningar uppger föreningssamvaron vid nuvarande bassängaktivitet som en central del av föreningsaktivitetens syfte. I dessa fall bör kultur- och fritidsavdelningen erbjuda stöd och vägledning för att fortsatt främja föreningsverksamheten i annan form än bassängbad.

Ökat stöd till egenvård inom hälso- och sjukvården

Personer med omfattande rörelsehinder kan behöva stöd för att utföra rehabilitering som egenvård, i bassäng så väl som i träningslokal. Förslaget är att införa gruppträningstid, där patienter med omfattande behov av stöd för att

utföra sin egenvård, kan erbjudas tid i bassängen på Korpenområdet för att träna tillsammans med assistent utifrån individuellt bedömda behov som dokumenterats i individuell rehabiliteringsplan. Hälso- och sjukvården bedömer detta behov.

Beskriven lösning är förankrad med kultur- och fritidsverksamheten samt hälso- och sjukvården som bedömer att detta kan hanteras inom befintligt uppdrag.

Lösning på lång sikt för bassängen på Korpen 5

Oavsett patientföreningarnas vistelse i bassängen på Korpen 5 behöver Region Gotland (HSF, SOF och UAF) ta ett gemensamt ställningstagande till sina kommande behov av bassäng och planera för detta.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) bedömer att nuvarande bassäng på Korpen 5 inte kan nyttjas av patientföreningarna. Detta beror främst på säkerhetsskäl, då bassängen är lokaliserad inne i vårdlokalerna och den nuvarande lösningen innebär att extern verksamhet behöver röra sig i lokaler avsedda för vårdverksamhet. Bassängen vid Korpen har dessutom inom kort uppnått sin tekniska livslängd. Region Gotland behöver därför, oavsett ställningstagande i övrigt, planera för ett kommande reinvesteringsbehov.

För Korpen har en förstudie nyligen genomförts med utgångspunkten att bassängen behålls i befintligt läge inom anläggningen. Om regionen i detta sammanhang vill pröva en lösning som möjliggör ett bredare nyttjande kan förstudien behöva kompletteras eller delvis omarbetas. En sådan analys kan ge ett bättre underlag för att bedöma bassängens långsiktiga nyttjandegrad, verksamhetsnytta och koncernnytta i relation till investerings- och driftkostnader.

Ett omtag inom Korpenområdet (scenario 2) bedöms vara det mest ändamålsenliga alternativet att utreda vidare. Alternativet kombinerar möjlighet till ett ökat och mer breddat nyttjande med en genomförbarhet inom ramen för ett redan pågående projekt. Därmed skapas förutsättningar för att uppnå högre nyttjandegrad och bättre resurseffektivitet, utan den osäkerhet och långa process som en helt ny lokalisering innebär. För att säkerställa ett tillräckligt beslutsunderlag rekommenderas att den genomförda förstudien kompletteras med en fördjupad förstudie. Denna bör särskilt belysa förutsättningar för ökad tillgänglighet och extern access, i syfte att maximera nyttan av investeringen för både verksamheter och invånare. Beslut om att genomföra en fördjupad förstudie behöver fattas under 2026, inför planerad projekteringsstart 2027.

Flera nämnders verksamheter berörs av föreslagna lösningar, inte minst gällande ett kommande investeringsprojekt, varför besluten föreslås tas i regionfullmäktige. Förslaget kring fördjupad förstudie på Korpenområdet har förankrats med hälso- och sjukvårdsförvaltningen, och det är av brådskande

karaktär att få fram ett beslut om den fortsatta inriktningen av Korpenområdets utveckling. Av det skälet bedömer regionstyrelseförvaltningen att regionstyrelsen kan föreslå fullmäktige att fatta beslut i ärendet utan att förslaget har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Syftet med en fördjupad utredning är att undersöka om det finns förutsättningar till ett bredare nyttjande av anläggningen. Detta berör flera verksamheter där bland annat kultur och fritid har en viktig roll som intressent och i praktiken kan behöva involveras som en form av medbeställare.

Vid en lösning med gemensamt nyttjande behöver ansvar för olika delar tydliggöras som exempelvis:

- **Fastighetsansvar** (ägande, teknisk förvaltning och fastighetsdrift) ligger hos fastighet.
- **Verksamhetsnära drift och nyttjande** av anläggningen, inklusive bokning och uthyrning av tider till föreningar och andra användare, bör hanteras av kultur och fritid.
- **Vårdverksamheten** nyttjar anläggningen genom avtal och ansvarar för den verksamhet som bedrivs i lokalerna.
- **Utbildning och social omsorgsverksamhet** så som den anpassade skolans och daglig verksamhets nyttjande av bassängen.

Hur detta ska hanteras inom ramen för ett gemensamt projekt, för den aktuella etappen, behöver diskuteras vidare med berörda. Tills vidare bedöms hälso- och sjukvårdsnämnden behöva vara ansvarig för den fördjupade förstudien, och samverka med berörda förvaltningar.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Ej relevant

2. Ekonomiskt perspektiv

Ärendet har stor beröring kopplat till investeringsbehovet för såväl Region Gotlands egna verksamheter (HSF, SOF och UAF) såväl som föreningarnas tillgång till varmvattenbassäng. Samlokalisering av verksamheters och föreningars behov bedöms mest ekonomiskt gynnsamt.

3. Barnrättsperspektiv

Ur ett barnrättsperspektiv är en obokad öppen varmvattenbassäng tillgänglig att besöka utan föreningsanslutning, centralt för barnens möjlighet till utveckling såsom vattenvana och möjlighet att lära sig simma. Bedömningen är

att ett brett allmänt utbud av bassängbad är bästa lösningen för alla barn i Visbyområdet

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej bedömt

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej relevant utifrån att uppdraget rör Visbyområdet.

6. Klimat och miljöperspektiv

Ej bedömt

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefaan De Maecker, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Eva Ahlin (C), Maya Arfvidson (MP) och Gisela Wood (L) att ärendet återremitteras för att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden klargöra mer specifikt hur hälso- och sjukvårdsnämndens beslut att patientföreningarna ska vara kvar tills ett fullgott alternativ finns ska förverkligas i förhållande till förslagen i utredningen.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Saga Carlgrens (V) yrkande om återremiss.

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras i dag eller återremitteras och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Rapport Patient- och funktionsrättsföreningars tillgång till bassäng i Visbyområdet 2026-04-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-08

Skickas till

Regionstyrelsen (kultur- och fritid)

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Socialnämnden

Barn- och utbildningsnämnden

RS § 221 En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla

Ärendenummer: RS 2025/1237

Paragraf föregående instans: AU § 118

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Budgetäskandena kopplade till avtalet återkommer till budgetavstämning 2026.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att teckna ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Tillväxt Gotland för perioden september 2026 – december 2030.
- Ett tillägg görs i avtalet under 8. Finansiering och betalningsvillkor, Ändrade förutsättningar, efter meningen ”Parterna äger rätt att med tre månaders varsel träda ur partnerskapet. Finansiering för kvarvarande, ej påbörjade månader skall då återbetalas.” med ”Region Gotlands åtagande att finansiera partnerskapet för perioden 2027–2030 gäller under förutsättning att regionfullmäktige anvisar erforderliga medel för ändamålet i budgetbeslut. Om sådana medel inte anvisas äger Region Gotland rätt att träda ur partnerskapet i enlighet med bestämmelsen ovan.”
- Regiondirektören får i uppdrag att genomföra en utvärdering av ”Matcha alla-paketet” inför budgetberedningen 2029, som underlag för ställningstagande om eventuell förlängning eller vidareutveckling, inklusive prövning av alternativa organisationsformer.

Sammanfattning

Region Gotland står inför en strukturell arbetsmarknadsutmaning där bristande kompetensmatchning är den centrala frågan. Trots låg arbetslöshet har många arbetssökande en svag ställning på arbetsmarknaden, samtidigt som arbetsgivare har svårt att rekrytera rätt kompetens. Den demografiska utvecklingen förstärker läget, då arbetskraften riskerar att minska över tid. Detta innebär att arbetsmarknadsinkludering och kompetensförsörjning behöver bli en prioriterad fråga för Gotlands fortsatta utveckling.

Utifrån lärdomarna från ESF-projektet Gotland Forward och förslagen i Arbetsmarknadsrapporten (2025), föreslås en inriktning i linje med Scenario 2 i arbetsmarknadsrapporten. Inriktningen fokuserar dels på vikten av ett förstärkt stöd för individer som hamnar i ett systemglapp mellan primärvård och ordinarie arbetsmarknadsinsatser. Regionstyrelseförvaltningen föreslår också en mer efterfrågestyrd matchning i nära samhandling med näringslivet, genom ett idéburet offentligt partnerskap med Tillväxt Gotland. Partnerskapet ska matcha individer mot jobb och stimulera efterfrågan på breddad

rekrytering så att arbetsgivarna kan hitta den kompetens de behöver bland tillgängliga arbetssökande. Partnerskapet ska bidra till en minskad obalans mellan arbetsgivarnas behov och de arbetssökandes kompetens. Syftet är att bidra till en hållbar och inkluderande arbetsmarknad, stärka arbetskraftsdeltagandet, förbättra kompetensmatchningen och skapa bättre förutsättningar för både individer och arbetsgivare.

Modellen med idéburet offentligt partnerskap (IOP) föreslås resurssättas med 1 miljon kronor till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för att skala upp arbetet inom Matcha Alla, utöver det arbete som redan beslutats finansieras inom rambudget. Tillväxt Gotland föreslås resurssättas med 2 miljoner årligen för att kunna fortsätta det arbete de genomfört i projektform de senaste 6 åren och för att skala upp arbetet med arbetsgivarstöd.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att förslaget utgör ett nödvändigt och strategiskt steg för att stärka Gotlands arbetsmarknad och långsiktiga kompetensförsörjning.

Genom att kombinera 1. individnära och förrehabiliterande stöd för dem som står längst från arbetsmarknaden 2. arbetsgivarnära och efterfrågestyrd matchning samt 3. en strukturerad och långsiktig samverkansmodell, skapas bättre förutsättningar att öka arbetskraftsdeltagandet, minska strukturarbetslösheten samt möta arbetsgivares kompetensbehov.

Den föreslagna inriktningen bedöms därmed ta tillvara de erfarenheter och perspektiv som framkommit i remisshanteringen och omsätter dessa i ett samlat förslag för fortsatt utveckling av Region Gotlands arbetsmarknadsarbete.

Förslaget ligger i linje med *"Vårt Gotland 2040"* och genomförandeprogrammen *"Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland"* samt Näringslivets villkor och innovation. Det stärker också kopplingen mellan arbetsmarknad, utbildning och näringsliv.

Bedömningen är att det har gjorts en rimlig avvägning mellan att föreslå en vidareutveckling med externa medel för frågor som behöver vidareutvecklas och prövas, och kunna föreslå en implementering med hjälp av resurstillskott gällande ett IOP med näringslivet. Projektet *"Alla behövs"*, som först under tre år bedrevs som ett eget projekt, och därefter erhöll finansiering för ytterligare tre år inom Gotland Forward, avslutas augusti 2026. För att undvika ett svårhanterligt glapp mellan projektavslut och eventuell resurstilldelning inför 2027 föreslås IOP-avtalet börja gälla från september 2026. Medel för att finansiera innevarande år bedöms i så fall kunna mobiliseras inom befintlig ram.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

IOP-formen bedöms vara förenlig med gällande regelverk, då den utgår från ett gemensamt definierat samhällsmål och inte utgör upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Samtidigt förutsätter modellen tydlig styrning, systematisk uppföljning, transparens i resursanvändningen samt en klar och ändamålsenlig rollfördelning mellan parterna.

2. Ekonomiskt perspektiv

Utvecklingsinsatserna som har föregått detta förslag har under 6 års tid finansierats med en stor andel externa medel, framför allt via ESF.

Den föreslagna inriktningen innebär en omställning från fragmenterad samverkan till en mer strukturerad och efterfrågestyrd samhandling med näringslivet som idag i stort sett saknar egna ekonomiska resurser för att kunna fungera som en aktiv, samlad samverkanspart. Detta bedöms leda till kortare ledtider till arbete, minskad rundgång i systemet och en mer träffsäker användning av befintliga resurser.

Alternativkostnaden av att inte genomföra insatsen bedöms vara fortsatt låg matchning, lägre resurseffektivitet och ett kvarstående tryck på välfärdssystemen.

På sikt förväntas förslaget bidra till minskat bistandsberoende, ökat arbetskraftsdeltagande och en stärkt kompetensförsörjning, vilket sammantaget ger positiva samhällsekonomiska effekter.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förslaget indirekt stärker barns uppväxtvillkor genom att fler vuxna ges möjlighet till arbete och egen försörjning. Minskad ekonomisk utsatthet och stärkt etablering på arbetsmarknaden hos föräldrar är centrala faktorer för barns hälsa och utveckling.

Partnerskapet har potentialen att ytterligare stärka ungas möjligheter till jobb där det finns sämre förutsättningar att fullfölja gymnasiet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till ökad jämställdhet genom ett mer individanpassat och träffsäkert stöd, där insatser utformas utifrån faktiska behov snarare än generella lösningar.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget stärker tillgängligheten till arbetsmarknadsinsatser i hela regionen. Erfarenheter från lokal närvaro visar att geografisk närhet sänker trösklar och ökar deltagande.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att förslaget har begränsad direkt klimatpåverkan. Indirekt kan en mer lokal och effektiv matchning mellan arbetskraft och arbetsgivare bidra till minskat transportbehov och därmed lägre transportrelaterade utsläpp.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefaan De Maecker, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar med instämmande av Saga Carlgren (V) enligt följande:

- Regiondirektören får i uppdrag att teckna ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Tillväxt Gotland för perioden september 2026 – december 2030.
- Ett tillägg görs i avtalet under 8. Finansiering och betalningsvillkor, Ändrade förutsättningar, efter meningen ”Parterna äger rätt att med tre månaders varsel träda ur partnerskapet. Finansiering för kvarvarande, ej påbörjade månader skall då återbetalas.” med ”Region Gotlands åtagande att finansiera partnerskapet för perioden 2027–2030 gäller under förutsättning att regionfullmäktige anvisar erforderliga medel för ändamålet i budgetbeslut. Om sådana medel inte anvisas äger Region Gotland rätt att träda ur partnerskapet i enlighet med bestämmelsen ovan.”
- Regiondirektören får i uppdrag att genomföra en utvärdering av ”Matcha alla-paketet” inför budgetberedningen 2029, som underlag för ställningstagande om eventuell förlängning eller vidareutveckling, inklusive prövning av alternativa organisationsformer.
- Budgetäskandena kopplade till avtalet återkommer till budgetavstämning 2026.

Eva Ahlin (C) yrkar att ärendet ska beslutas i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande ställer proposition på eget ändringsyrkande och Eva Ahlins yrkande och finner att eget ändringsyrkande vinner bifall.

Beslutsunderlag

Rapport En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla 2025-05-20

Remissvar Finsam Gotland daterad 2025-11-28

Remissvar Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden daterad 2025-12-02

Remissvar Hälso- och sjukvårdsnämnden daterad 2025-12-04

Remissvar Socialnämnden daterad 2025-12-03
Förslag på Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap mellan
Region Gotland och Tillväxt Gotland daterad 2026-04-02
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

Skickas till

Gymnasie- och utbildningsnämnden
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Socialnämnden

RS § 222

Uppdrag. Förbättringsplan för tätorterna utifrån platsbaserad landsbygdsutveckling.

Ärendenummer: RS 2025/2255

Paragraf föregående instans: AU § 112

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att från och med 2027 utveckla planerings- och uppföljningsprocessen för hela regionkoncernen, så att den inkluderar ett geografiskt perspektiv med fokus på sex tätorter (Hemse, Burgsvik, Roma, Klintehamn, Slite, Fårösund).
- Aktuellt uppdrag avslutas i och med detta beslut för vidare hantering i ordinarie verksamhet.

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen godkänner informationen.

Sammanfattning

I mål och budget 2026 finns detta uppdrag om att ta fram årliga förbättringsplaner för tätorterna. Regionstyrelseförvaltningen uppfattar uppdraget som att de årliga förbättringsplanerna består av två delar som ska vävas samman, dels Region Gotlands perspektiv, dels det hyperlokala perspektivet (platsen).

Regionstyrelseförvaltningens förslag är att regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige att uppdraget hanteras inom Region Gotlands ordinarie ledningssystem (där planerings- och uppföljningsprocesser är en del). Regionkoncernens planering och uppföljning föreslås få ett tydligt geografiskt perspektiv. Regionstyrelsen är ansvarig för processen med koncernstyrning och ansvarig förvaltning är regionstyrelseförvaltningen.

För att leverera på uppdraget krävs att underlag från såväl Region Gotland som bygderna vävs samman i en gemensam förbättringsplan.

Regionstyrelseförvaltningens förslag är att Region Gotland har full rådighet över planen. Regionstyrelseförvaltningen är ansvarig för att sätta samma den gemensamma förbättringsplanen som delges av regionfullmäktige. Den årlig förbättringsplanen föreslås sammanställas parallellt med verksamhetsplaneringsprocessen.

Förvaltningen vill i bedömningen särskilt koppla till regionfullmäktiges prioritering ”Region Gotland ska prioritera ett hållbar växande Gotland” där det beskrivs att varje serviceort ska ha en plan för utveckling och fler gotlänningar känner inflytande och ser utveckling nära där man bor.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslaget till beslut är att det levererar på uppdraget om ett samlat och nytt arbetssätt för tätortsnära utveckling tillsammans med invånarna. Det svarar på hur Region Gotland systematiskt kan jobba tillsammans och nära med bygder och egna nämnder. Förvaltningen beskriver hur Region Gotland kan addera ett geografiskt perspektiv på planerings- och uppföljningsprocessen. Förvaltningen vill samtidigt understryka att det finns risker med att lägga till perspektiv i planering och uppföljning. Likt målinflation kan det om det läggs till perspektiv bli utmaningar i prioritering och i att uppnå önskade resultat.

Det pågår ett antal utvecklingsprocesser som i allra högsta grad kopplar till uppdraget för att nämna några; samordning av samhällsbyggnadsprocessen, utveckling av hållbarhetsarbetet inom koncernen och regionstyrelseförvaltningens översyn av styrmodellen.

Förvaltningen vill i bedömningen särskilt koppla till regionfullmäktiges prioritering "Region Gotland ska prioritera ett hållbar växande Gotland" som beskrivs så här:

- **"Varför är det viktigt?"** *"För att möjliggöra byggande och för att det ska vara attraktivt att bo, leva och verka över hela ön krävs att kommunikationer, teknisk försörjning, välfärd och service säkerställs och utvecklas."... "För att Gotland ska utvecklas positivt behövs också ett lyhört samarbete mellan Region Gotland och öns näringsliv."*
- **Vart vill vi?** *"Visby som regioncentra liksom service- och skolorterna har utvecklats vilket ökat attraktiviteten och förbättrat möjligheten att bo, leva och verka på hela ön. Varje serviceort har en plan för utveckling och fler gotlänningar känner inflytande och ser utveckling nära där man bor. Tillgängligheten till kommersiell och offentlig service har stärkts. Region Gotlands myndighetsutövning, som skapar förutsättningar för bostadsbyggande och företagande, är snabb, smidig och rättssäker."*

Förvaltningen vill också särskilt koppla uppdraget med att bygga en intern struktur för att hantera landsbygdsutveckling via förbättringsplaner till att det går i riktning till att nå dessa två övergripande mål i Vårt Gotland 2040:

- Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla.
- Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft.

Mål med särskild koppling till år 2027 i Genomförandeprogram för näringslivets förutsättningar och innovation:

- 7. Det finns goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland.
- 8. Gotlands attraktionskraft är stärkt.

Regeringen har i mars 2026 beslutat propositionen *Hela Sverige ska fungera – politik för starkare landsbygder* (Prop. 2025/26:158). I propositionen föreslår regeringen att regioners samrådsskyldighet i det regionala utvecklingsarbetet förtydligas för att lyfta fram det civila samhällets organisationer. Regeringen konstaterar i propositionen att sammanhållningen i samhället stärks när hela landet ges möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Därför bör den lokala kunskapen och engagemanget samt platsers särskilda förutsättningar ges ett större utrymme när åtgärder utformas och beslut fattas. Regeringen anser att utvecklingen i stor utsträckning bör byggas underifrån i samverkan mellan medborgare, civilsamhälle, näringsliv, kommuner, regioner och statliga myndigheter. I propositionen beskrivs, uppdelat i fyra huvudområden, hur åtgärder inom den sammanhållna landsbygdspolitiken samt andra politikområden har eller ska bidra till starkare landsbygder i hela landet:

1. Ett starkare lokalsamhälle och en effektivare landsbygdspolitik.
2. Förenklingar för boende och företag i landsbygderna.
3. Bättre förutsättningar för bostadsbyggande, företagande och investeringar i landsbygderna.
4. Trygga, attraktiva, robusta och sammanlänkade landsbygder.

Lagen träder i kraft den 1 juli 2026. Denna proposition tillsammans med kommande slutbetänkande av SVESAM-utredningen pekar på att samverkan med lokala aktörer det inte bara är viktigt generellt utan att det kommer bli en tydligare del i det regionala utvecklingsuppdraget.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningen förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2026-05-26

Bilaga Arbetsmodell för landsbygdsutveckling daterad 2026-04-15

Bilaga Ett långsiktigt hållbart serviceutbud på Gotland daterad 2026-04-15

RS § 223

Uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken

Ärendenummer: RS 2022/93

Paragraf föregående instans: AU § 113

Regionstyrelsens beslut

- Informationen tas emot.
- Regionstyrelsen beslutar att uppdraget, i den del som gäller att ta fram en struktur för uppföljning av lönesatsningar, är genomfört och därigenom slutredovisat.
- Regionstyrelsen beslutar att plan för jämställda löner fortsättningsvis ska redovisas i samband med budgetberedningen.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har i uppdrag från regionstyrelsen att löpande vid budgetberedningen återkomma med en statusrapport rörande arbetet kopplat till lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken. Uppdraget innebär att förvaltningen ska:

- Redovisa ett fördjupat underlag kring fördelningen av lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken, där fördelningen mellan de två perspektiven samt fördelning per yrkesgrupp framgår.
- Ta fram en struktur för uppföljning av lönesatsningar som ger förutsättningar att analysera utvecklingen inom samt mellan olika yrkesgrupper på längre sikt, med särskilt fokus på jämställdhetsperspektivet.

Regionstyrelseförvaltningen har i år även fått i uppdrag att ta fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna. Detta uppdrag redovisas i detalj i ärende RS 2025/2258.

Region Gotland har under ett flertal år gjort lönesatsningar utifrån ett brist- och behålla perspektiv samt utifrån jämställdhet. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det finns en struktur för uppföljning av lönesatsningar som ger förutsättningar att analysera utvecklingen inom samt mellan olika yrkesgrupper på längre sikt, med särskilt fokus på jämställdhetsperspektivet. Bedömningen är därför att uppdraget i denna del är genomfört och kan anses slutredovisat.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att uppdraget i ärende RS 2026/2258, såvitt gäller att ta fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall, sammanläggs med detta ärende och att en årlig redovisning av framtagna plan för jämställda löner ska göras till regionstyrelsen.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det finns en struktur för uppföljning av lönesatsningar som ger förutsättningar att analysera utvecklingen inom samt mellan olika yrkesgrupper på längre sikt, med särskilt fokus på jämställdhetsperspektivet. Bedömningen är därför att uppdraget i denna del är genomfört och kan anses slutredovisat.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att en fortsatt redovisning av ett fördjupat underlag kring fördelningen av lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken bäst görs i den redovisning av plan för jämställda löner som regionstyrelseförvaltningen årligen tar fram i samband med budgetberedningen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Linda Ehrlin Sjöberg, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

RS § 224

Uppdrag. Plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken

Ärendenummer: RS 2025/2258

Paragraf föregående instans: AU § 114

Regionstyrelsens beslut

- Informationen godkänns och därmed anses uppdraget slutrapporterat.
- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett förslag på hur satsningar kan initieras även om inte helheten kan finansieras initialt.
- Uppdraget ska återrapporteras till budgetavstämning 2026.

Sammanfattning

Region Gotlands lönepolicy tydliggör att regionen ska ha en lönestruktur med jämställda löner som gör att regionen kan rekrytera och behålla medarbetare och därmed klarar kompetensförsörjningen. För att nå målet ska det bland annat genomföras uppföljningar och analys av lönestrukturen samt analys av intern och extern arbetsmarknad.

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag från regionstyrelsen (2025-10-23, § 426) att för Region Gotland ta fram en plan för att komma till rätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

Regionstyrelseförvaltningen har också ett uppdrag att, löpande vid budgetberedningen, återkomma med en statusrapport rörande arbetet kopplat till lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken. Detta uppdrag redovisas i detalj i ärende RS 2022/93.

Efter genomförd lönekartläggning inom respektive förvaltning och för Region Gotland som helhet har en treårig plan för lönejusteringar tagits fram. Planen utgår ifrån gällande krav enligt diskrimineringslagstiftningen och baseras på arbetsvärderingsverktyget BAS. Planen beskriver de lönejusteringar som behöver vidtas för att åtgärda osakliga löneskillnader mellan kön i alla BAS intervaller. Uppdraget att göra en satsning för de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna har vissa utmaningar kopplat till lönestruktur.

Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar att jämställdhetssatsningar görs baserat på den övergripande planen för att hålla ihop helheten och på så sätt säkerställa att regionen kan rekrytera och behålla medarbetare inom alla BAS intervall.

Bedömning

Regionstyrelsen har med denna tjänsteskrivelse fått information om hur en plan för att åtgärda osakliga löneskillnader mellan kön tagits fram. Även uppdraget att inleda planen med de lägsta lönerna är återrappporterat.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Linda Ehrlin Sjöberg, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett förslag på hur satsningar kan initieras även om inte helheten kan finansieras initialt. Uppdraget ska återrapporteras till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

Bilaga 1. Region Gotland - Handlingsplan jämställdhet 2027 – 2029

RS § 225

Översyn av regelverk Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda

Ärendenummer: RS 2026/329

Paragraf föregående instans: AU § 105

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ändringar för beräkning av ersättning till förtroendevalda enligt förslag från S, C, MP, L och KD antas. Ändringarna ska inarbetas i regelverket om ersättning till Region Gotlands förtroendevalda och gälla från och med 2027-01-01.
- Ändringar för beräkning av tjänstgöringsgrad till politiska sekreterare enligt förslag från S, C, MP, L och KD antas. Ändringarna ska inarbetas i regelverket om ersättning till politiska sekreterare och gälla från och med 2027-01-01.
- Förslaget till rättelser och smärre ändringar i regelverket *Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda*

Reservation

Lars Engelbrektsson (SD) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Arvodeskommittén har vid möte den 29 januari 2026 föreslagit följande ändringar för beräkning av ersättning till förtroendevalda:

1. Basnivån för all arvodesberäkning ska vara arvodet till riksdagens ledamöter med ett års eftersläpning.
2. Arvodet för regionstyrelsens ordförande ska vara 120 procent av basnivån.
3. Arvodet för annat regionråd ska vara 100 procent av basnivån vid 100 procents tjänstgöringsgrad.
4. Tekniska nämndens ordförande ska anses ha 80 procent tjänstgöringsgrad och med det ett årsarvode om 80 procent av basnivån.
5. Arvode för ordförande och vice ordförande i patientnämnden ska motsvara vad som gäller för valnämnden.

Regionstyrelseförvaltningen har på grundval av arvodeskommitténs förslag gjort en beräkning av de ekonomiska konsekvenserna av förslag gjort utfallet 2025 och prognosen för 2026, allt annat lika. Det framtagna förslaget innebär kostnadsökningar på 5,5 mnkr per år i dagens priser inklusive så kallade personalomkostnader.

Regionstyrelseförvaltningen har även gjort en mindre översyn av regelverket *"Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda"* och föreslår rättelser av hänvisningar till lagbestämmelser och smärre ändringar i övrigt.

Några bakgrundsfaktorer som kan beaktas i frågan om skälig ersättning

Region Gotland är till antalet folkbokförda den minsta regionen och på plats 39 bland kommunerna. I Sverige är den genomsnittliga inkomsten före skatt för personer som är mellan 20 och 64 år 35 083 kronor per månad men på Gotland är den genomsnittliga inkomsten 30 725 kronor eller cirka 12 procent lägre (se kommunsiffror.scb.se 2024).

Vid tidpunkten för arvodeskommitténs ställningstagande hade tidningen Dagens Samhälle nyligen publicerat artiklar med jämförelser i riket om arvodet för ordföranden i styrelsen (2026-01-28). Av jämförelserna framgick att ordföranden i regionstyrelsen i Region Gotlands arvode jämfört med andra regioner var lägst i landet och jämfört med andra kommuner låg på plats 202 av 290 från toppen räknat.

Sedan arvodeskommitténs lämnat sitt förslag har Dagens Samhälle även publicerat en artikel med jämförelser mellan ordföranden i styrelsen och den anställde kommun- eller regiondirektören (2026-02-18). Av artikeln framgår att det inte är ovanligt att direktören erhåller lön som är betydligt högre än ordförandens arvode. På kommunsidan är den skillnaden störst på Gotland.

Av artiklarna framgår att det är vanligt att ersättningsreglerna i kommuner och regioner anpassas efter externa data såsom arvoden för t.ex. ledamöterna i riksdagen eller för stadsråden.

Av ovan sagda artiklar i Dagens samhälle framgår dock inte i någon större omfattning hur förtroendeuppdragen i kommuner och regioner är situerade och utförs, t.ex. antalet råd, politiska sekreterare, partistöd, lokaler och utrustning. I en senare artikel, som kan svara på en del av dessa nyss nämnda omständigheter, presenteras en jämförelse för redovisade kostnader politisk verksamhet per invånare (Dagens samhälle 2026-03-04). Gotland ligger där på plats 125 från kostnadstoppen räknat.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har för statistiska ändamål indelat kommunerna i olika grupper. Gotland tillhör där kommungruppen mindre stad/tätort (C6). Vid en slagning på några av arvoden för ordförandena i den gruppen framgår att flera har ett månadsarvode som motsvarar innevarande års riksdagsarvode eller 81 400 kronor.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar i enlighet med det framförhandlade förslaget enligt följande:

- Ändringar för beräkning av ersättning till förtroendevalda enligt förslag från S, C, MP, L och KD antas. Ändringarna ska inarbetas i regelverket om ersättning till Region Gotlands förtroendevalda och gälla från och med 2027-01-01. Enligt bilaga 1.
- Ändringar för beräkning av ersättning till politiska sekreterare enligt förslag från S, C, MP, L och KD antas. Ändringarna ska Bilaga 2 Förslag arvoden inarbetas i regelverket och gälla från och med 2027-01-01. Enligt Bilaga 2.
- Förslaget till rättelser och smärre ändringar i regelverket *Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda.*

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Rolf Öström (M) bifall på förändring av arvoderingsgrad för gruppleddare i parti som saknar regionråd från 5 % till 10 %. Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Rolf Öström (M) bifall på ändring av tjänstgöringsgrad för politiska sekreterare enligt 50 %, 80 %, 150 % enligt det framförhandlade förslaget. Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Rolf Öström (M) i övrigt avslag på förändringar av arvoden.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar att nuvarande regler ska kvarstå oförändrade och att nuvarande nivå fryses.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens yrkande om avslag, Lars Engelbrektssons yrkande och eget yrkande och finner att eget yrkande vinner bifall.

Lars Engelbrektsson (SD) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut till förmån för eget yrkande.

Protokollsanteckning

Lars Engelbrektsson (S) anmäler protokollsanteckning: Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet att höja arvoden och ersättningar för Region Gotlands förtroendevalda. Förslaget innebär inte enbart normala indexuppräknings utan ett genomgripande skifte där hela arvodesmodellen förändras. Genom att gå från tre års eftersläpning till två års eftersläpning mot riksdagsledamöternas arvoden byggs ett system som snabbare driver upp politikernas ersättningar över tid. Samtidigt föreslås kraftiga höjningar för flera av de högsta politiska uppdragen, där regionstyrelsens ordförande föreslås få ett arvode motsvarande 120 procent av riksdagsarvodet, vilket nerjusterat förslag mjukas upp lite kvarstår ändå helheten. Regionens egen tjänsteskrivelse anger att förslaget innebär ökade kostnader på många miljoner kronor per år inklusive personalomkostnader. Detta i ett ekonomiskt läge där verksamheter redan pressas av besparingskrav, underskott och ökade kostnader.

Sverigedemokraterna anser att detta är fel prioritering. Vanliga gotlänningar möter idag höga levnadskostnader, osäker ekonomi och en offentlig

verksamhet där personal förväntas göra mer med mindre resurser. Vårdpersonal, omsorg och skola får återkommande besked om effektiviseringar samtidigt som politiken väljer att lägga miljonbelopp på höjda arvoden för sig själva.

Det är dessutom anmärkningsvärt att förslaget motiveras med jämförelser mot andra regioner och kommuner snarare än utifrån Gotlands ekonomiska verklighet och invånarnas situation. Att andra kommuner eller regioner har höga arvoden är inte i sig ett argument för att Gotland ska följa samma utveckling.

Sverigedemokraterna anser att nuvarande regler ska kvarstå oförändrade och att vi i detta läge ska föregå med gott exempel och frysa indexuppräknningen så att vi hamnar 4 år i eftersläp.

Beslutsunderlag

Arvodeskommitténs förslag 2026-01-29, § 1

Simulering ersättningsnivåer enligt arvodeskommitténs förslag

Sammanställning arvodeskostnader

Förslag till rättelser och smärre ändringar i regelverket Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-08

Skickas till

Regionkansliet

Löneenheten

RS § 226

Information. Basvärdering för politiska sekreterare

Ärendenummer: RS 2026/1277

Regionstyrelsens beslut

- Informationen tas emot.
- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag på hur löneutveckling för politiska sekreterare ska ske för att röra sig uppåt inom basintervallet. Uppdraget ska återrapporteras till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag att ta fram en basvärdering för befattningen politisk sekreterare.

BAS-systemet är en strukturerad metod för arbetsvärdering som används för att bedöma krav och svårighetsgrad i arbetsuppgifter, ofta för att jämföra likvärdiga arbeten och sätta rättvisa löner inom både privat och offentlig sektor. Det baseras på en gemensam mall där faktorer som ansvar, kompetens och arbetsbelastning värderas. Det handlar om att fastställa det relativa värdet av olika yrkesroller för att skapa rättvisa och jämlika lönestrukturer. Genom att bedöma faktorer som ansvar, färdigheter och arbetsförhållanden kan organisationer analysera löner och identifiera eventuella osakliga löneskillnader.

I befattningen som politisk sekreterare vägs olika kvalificerade behov/uppdrag in och partierna står fritt att fylla rollerna med arbetsuppgifter. I arbetet med framtagande av BAS-värderingen har alla partier tillfrågats om underlag. Tre av åtta partier har svarat på förfrågan.

Utifrån slutförd värdering i BAS-verktyget landar befattningen politisk sekreterare på intervall 400-449.

Medianlönen för intervallet 400-449 är 39 770kr/mån (heltid) i 2025 års löneläge. 10:e percentilen 25 950 kr/mån och 90:e percentilen 47 948 kr/mån.

Idag har politiska sekreterare en heltidslön på 35 805 kr (2026 års nivå, samma för alla), vilket ligger inom spannet för BAS-intervallet.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag på hur löneutveckling för politiska sekreterare ska ske för att röra sig uppåt inom basintervallet. Uppdraget ska återrapporteras till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-19

RS § 227 Delårsrapport 2026:1 Region Gotland

Ärendenummer: RS 2026/5

Paragraf föregående instans: AU § 99

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Delårsrapport 1:2026 för Region Gotland godkänns.
- De nämnder som prognostiserar underskott ska vidta åtgärder för att nå en budget i balans.
- Samtliga nämnder får i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som genomförts eller planeras att genomföras för att inte budgeten ska överskridas 2026. Nämnderna ska för varje åtgärd redovisa den bedömda ekonomiska effekten 2026. Uppdraget ska återredovisas i delårsrapport 2.

Sammanfattning

Delårsrapport 1 omfattar perioden januari-mars och är i huvudsak inriktad på ekonomi och personaluppföljning. Regionfullmäktiges mål följs upp i samband med delårsrapport 2 och regionfullmäktiges prioriteringar följs upp i årsredovisningen. Bedömningen av ekonomin bygger på de prognoser som nämnder/förvaltningar har gjort samt senaste indikation av skatteunderlagets utveckling som gjorts av Sveriges kommuner och regioner under februari 2026.

Resultatet för perioden uppgår till 21 mnkr och periodens budgetavvikelse uppgår till -6 mnkr. Nämndorganisationen och finansförvaltningen har båda budgetavvikelse på -3 mnkr vardera. Fem av sju nämnder redovisar underskott mot budget i perioden. Störst underskott har tekniska nämnden på -18 mnkr, följt av socialnämnden (-8 mnkr) och hälso- och sjukvårdsnämnden (-5 mnkr).

Prognosen för årets resultat är ett underskott på -44 mnkr. Det budgeterade resultatet är 52 mnkr och innebär att budgetavvikelsen uppgår till -96 mnkr. Nämndernas prognostiserade budgetavvikelse uppgår till -102 mnkr medan finansförvaltningen har en positiv budgetavvikelse på 6 mnkr. Balanskravsresultatet (årets resultat med justering för reavinster och orealiserade vinster/förluster i värdepapper) prognostiseras till -61 mnkr.

Fem nämnder prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -50 mnkr. Tekniska nämnden har även ett stort underskott på -45 mnkr. Underskott finns även i barn- och utbildningsnämnden (-17 mnkr), socialnämnden (-5 mnkr) och miljö- och byggnämnden (-5 mnkr). I förhållande till sin budget har tekniska nämnden en budgetavvikelse på 15% och miljö- och byggnämnden 9 %.

De riktade statsbidragen prognostiseras minska med 15 % motsvarande 122 mnkr jämfört med 2025. Det är inom vård, omsorg och skola som statsbidragen bedöms bli lägre. Nämnderna räknar med att

personalkostnaderna ökar 5,6 % motsvarande 266 mnkr.
Avskrivningskostnaderna bedöms öka med 12 %. Pensionskostnaderna fortsätter minska även under 2026 och har återgått till en normal nivå.

Nettokostnaderna inklusive finansnettot beräknas öka med 6,2 % samtidigt som skatteintäkter och generella statsbidrag prognostiseras öka med 4,6 %. Den höga nettokostnadsutvecklingen gör att resultatet blir negativt.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 1 294 mnkr och exploatering 117 mnkr, totalt sammanlagt 1 410 mnkr. Trots stora investeringar i bland annat badhus, vatten- och avloppsanläggningar görs bedömningen av regionstyrelseförvaltningen att så bedöms en investeringsprognos på 900 mnkr som mer realistisk.

Soliditeten prognostiseras till 30,6 % och innebär en minskning med 2,4 procentenheter som beror på kombinationen av höga investeringsutgifter och ett negativt resultat. Soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen ökar däremot något, från 5,9 % till 6,4 %. Det beror främst på att pensionsskulden i ansvarsförbindelsen minskar.

Tre av de fyra finansiella målen för god ekonomisk hushållning bedöms inte kunna uppnås.

Det ackumulerade sjuktalet för Region Gotland under perioden januari till februari 2026 uppgår till 7,3 %. Jämfört med samma period föregående år är det en ökning av sjuktalet med 0,5 procentenheter. Kvinnors sjukfrånvaro har ökat med 0,3 procentenheter och för män har sjukfrånvaron ökat med 0,7 procentenheter. De lägsta sjuktalen finns i åldersgruppen 29 år eller yngre med ett sjuktal på 6,8 %.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter. Åtgärder för att minska kostnaderna och öka intäkterna är nödvändiga att vidta för att nå en ekonomi i balans.

Bedömning

Årets resultat prognostiseras till -44 mnkr, vilket är en budgetavvikelse på 96 mnkr. Nämnderna har en budgetavvikelse på -102 mnkr. Årets resultat efter balanskravsjusteringar beräknas till -61 mnkr. Det innebär att de orealiserade förluster på pensionsmedlen som tynger resultatet har justerats bort.

Ett negativt balanskravsresultat ska enligt kommunallagen normalt återställas inom 3 år. Eftersom Region Gotland har en resultatutjämningsreserv (RUR) kan, under vissa förutsättningar, medel ur RUR disponeras för att slippa reglera ett underskott. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att RUR inte kan användas för att reglera det negativa resultatet utifrån nu kända förutsättningar.

Nämnderna har de senaste fem åren fått en genomsnittlig årlig ökning på 5,2 %. Det är kompensation för ökade kostnader för personal och köp av tjänster men även ramtillskott för olika satsningar. Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag har under samma period haft en genomsnittlig ökning med 4,7 %. Det är en ohållbar utveckling att kostnaderna över tid ökar mer än skatteintäkter och bidrag.

Investeringsutgifterna har de tre senaste åren legat på en hög nivå samtidigt som resultaten varit svaga. Det har gjort att låneskulden ökat med 600 mnkr sedan 2023. Prognoserna för investeringar och resultat innebär att låneskulden kan behöva öka med 500 mnkr i år.

Tre av fyra mål för god ekonomisk hushållning bedöms inte kunna uppnås till följd av svaga resultat och höga investeringsutgifter.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter. Åtgärder för att minska kostnaderna och öka intäkterna är nödvändiga att vidta för att nå en ekonomi i balans. Även hårdare prioritering av investeringar och exploatering krävs för att minska investeringsutgifterna och lånebehovet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-23
Region Gotlands delårsrapport 1, 2026
Nämndernas delårsrapport 1, 2026

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 228 Borgensavgifter 2027

Ärendenummer: RS 2026/1017

Paragraf föregående instans: AU § 100

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Borgensavgiften för AB Gotlandshem fastställs till 0,48 % för år 2027.
- Borgensavgiften för Wisby Strand Congress & Event Gotland AB fastställs till 0,69 % för år 2027.
- Borgensavgiften beräknas på totala låneskuld med kommunal borgen per 1 januari för det aktuella året.

Jäv

Sara Unger (M) och Katrina Ansarfwe (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

När en kommun/region ställer ut lån till ett koncernbolag krävs ett räntepåslag. Om koncernbolaget lånar själva och regionen tecknar ett borgensåtagande för lånet krävs att regionen ska ersättas för detta i form av en borgensavgift.

Anledningen till att det behövs en borgensavgift eller ett räntepåslag utöver den faktiska upplåningskostnaden beror på EU-lagstiftning avseende statsstöd. Det är inte tillåtet att ge offentligt ägda företag en konkurrensfördel genom att subventionera deras finansiering. Bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara den bolagen skulle erhålla om de hade varit ett fristående bolag. Vid sidan av EU-lagstiftning måste också Skatteverkets regler för internprissättning tas i beaktande. Räntepåslaget eller borgensavgiften får inte vara för hög då det skulle kunna ses som överföring av vinstmedel.

Internprissättningen av lån samt beräkning av borgensavgift måste alltså ske på marknadsmässiga grunder.

AB Gotlandshems borgensavgift för 2026 uppgår till 0,57 % enligt beslut i regionfullmäktige 2025-06-16, § 106. Bolaget har en borgensram på 2 500 miljoner kronor för sina låneförpliktelser enligt beslut i regionfullmäktige 2021-09-20, § 141. Bolaget har en låneskuld på 1 608 miljoner kronor med kommunal borgen som säkerhet.

Borgensavgiften 2026 för Wisby Strand Congress & Event Gotland är 0,69 % enligt beslut i regionfullmäktige 2025-06-16, § 106. Bolaget har en borgensram på 130 miljoner kronor för sina låneförpliktelser enligt beslut i kommunfullmäktige 2009-02-23, § 141. Bolaget har en låneskuld på 45 miljoner kronor med kommunal borgen som säkerhet.

För att säkerställa att borgensavgifterna är marknadsmässiga har regionstyrelseförvaltningen anlitat Söderberg & Partners Wealth Management AB, som har en beprövad beräkningsmodell för borgensavgifter och

räntepåslag. Söderberg & Partners beräkningsmodell är etablerad sedan flera år och används i drygt 80 kommuner och drygt 300 kommunala företag.

Beräkningsmodellen utgår från vad motsvarande privatägda bolag skulle kunna låna till på egna meriter och utgår från aktuella och relevanta marknadsräntor samt det enskilda bolagets individuella kreditvärdighet. För att bedöma respektive bolags kreditvärdighet används de finansiella nyckeltalen (rörelseresultat/balansomslutning, räntetäckningsgrad och soliditet) som sedan jämförs med genomsnittet för övriga kommun- och regionägda bolag i Sverige med ett tillgångsvärde över 100 miljoner kronor. Mer information om beräkningarna finns i separata rapporter som biläggs.

Vid beräkningen av Gotlandshems borgensavgift har hänsyn tagits till marknadsvärdena på fastigheterna vilket ger en något lägre borgensavgift än om beräkningen baserats på bokförda värden. Bolagens årsredovisningar för 2025 har använts som underlag för beräkningarna.

En marknadsmässig borgensavgift 2027 har för Gotlandshem beräknats till 0,48 % (2026: 0,57 %) och för Wisby Strand Congress & Event Gotland till 0,69 % (2026: 0,69 %).

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna börjar tillämpas från 2027.

Bedömning

Regionstyrelsens bedömning är att regionen genom att tillämpa de beräknade borgensavgifterna från 2027 säkerställer att Gotlandshem och Wisby Strand Congress & Event Gotland betalar marknadsmässiga avgifter för kommunal borgen.

En sänkning av Gotlandshems borgensavgift från 0,57 % till 0,48 % innebär att bolagets kostnad för kommunal borgen minskar med 1,4 miljoner kronor per år givet en låneskuld på 1 608 miljoner kronor. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 2,06 % och räntekostnaden för låneskulden till cirka 33 miljoner kronor. En minskad kostnad för Gotlandshem innebär också en minskad intäkt för Region Gotland.

Wisby Strand Congress & Event Gotlands borgensavgift föreslås ligga kvar på 0,69 % och innebär att bolagets kostnad för kommunal borgen är oförändrad givet en låneskuld på 45 miljoner kronor. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 2,76 % och räntekostnaden för låneskulden till cirka 1,2 miljoner kronor.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna ska börja tillämpas från 2027.

Ärendets behandling under mötet

Sara Unger (M) och Katrina Ansarfwe (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Rapport borgensavgift Gotlandshem AB 2026-04-07, Söderberg & Partners
Wealth Management AB
Rapport borgensavgift Wisby Strand & Congress AB 2026-04-07, Söderberg &
Partners Wealth Management AB
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-10

Skickas till

AB Gotlandshem
Wisby Strand Congress & Event Gotland AB
RSF Ekonomi

RS § 229

Förtydligande av avgiftsbefrielse från vårdavgifter inom mödrahälsovård

Ärendenummer: RS 2026/307

Paragraf föregående instans: AU § 101

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- All förebyggande hälsovård, ingående i regionens program för mödrahälsovård, ska vara avgiftsfri. Avgiftsbefrielsen ska börja gälla från 1 juli 2026.

Sammanfattning

Region Gotland har sedan tidigare ett beslut om att förebyggande vård på mödravårdscentral är avgiftsfri. Avgiftsfriheten behöver förtydligas då mottagningen bytt namn till barnmorskemottagning och att viss mödravård bedrivs på andra mottagningar som exempelvis dietistmottagning och fysioterapimottagning. Därför förslås att avgiftsfriheten förtydligas och att den gäller för hela verksamheten, förebyggande hälsovård för gravida mödrar, oavsett i vilken organisation vården ges.

Beslutet bedöms inte ha någon ekonomisk effekt för Region Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår beslut enligt hälso- och sjukvårdsnämndens förslag.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsnämnden 2026-02-04, § 8

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-11

Skickas till

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Regionstyrelseförvaltningen avd ekonomi.

RS § 230

Revidering av avgift för ansökan om godkännande av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem

Ärendenummer: RS 2026/471

Paragraf föregående instans: AU § 102

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Avgift för den som ansöker om godkännande att starta en fristående förskola eller vissa fritidshem höjs till 22 700 kronor från och med 1 september 2026.
- Avgift vid ansökan om utökning av befintlig verksamhet vid en fristående förskola eller vissa fritidshem höjs till 11 400 kronor från och med 1 september 2026
- Barn- och utbildningsnämnden ges möjlighet att justera avgifterna för ansökan om godkännande av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem årligen inom ramen för prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Prisjusteringar större än PKV ska beslutas av regionfullmäktige.

Sammanfattning

Avgift för den som ansöker om godkännande att starta en fristående förskola eller vissa fritidshem genom nyetablering räknas upp enligt prisindex för kommunal verksamhet till 22 700 kronor samt att avgift vid ansökan om utökning av befintlig verksamhet vid en fristående förskola eller vissa fritidshem räknas upp enligt prisindex för kommunal verksamhet till 11 400 kronor.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att avgifterna räknas upp med PKV. Förslaget är att nya avgifter börjar gälla från och med 1 september 2026:

- Avgift om 22 700 kronor tas ut för den som ansöker om godkännande att starta en fristående förskola eller vissa fritidshem genom nyetablering.
- Avgift om 11 400 kronor tas ut vid ansökan om utökning av befintlig verksamhet vid en fristående förskola eller vissa fritidshem.
- För att effektivisera och minska administrationen föreslår regionstyrelseförvaltningen att barn- och utbildningsnämnden själva beslutar om framtida indexeringar av avgiften. Indexeringen ska fortsatt följa prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och indexeras vartannat år.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-26
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-13

Skickas till

Utbildnings- och utbildningsförvaltningen
Regionstyrelseförvaltningen avd ekonomi

RS § 231

Taxa för provisorisk dödsboförvaltning och gravsättning

Ärendenummer: RS 2026/493

Paragraf föregående instans: AU § 103

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Princip för timtaxa fastställs avseende provisorisk dödsboförvaltning och gravsättning enligt 18 kap. ärvdabalken och 5 kap. begravningslagen.
- Timtaxan fastställs till 488 kronor, 0,66 procent av gällande prisbasbelopp per timme.
- Taxan ska tillämpas i enlighet med självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § kommunallagen och följer automatiskt förändringar av prisbasbeloppet.

Sammanfattning

Kommunen ansvarar enligt 18 kap. ärvdabalken för provisorisk dödsboförvaltning när dödsbo inte hanteras av dödsbodelägare, och enligt 5 kap. begravningslagen för gravsättning när anhöriga inte ordnar detta. Kommunen har enligt lag möjlighet att ta ut ersättning för dessa uppdrag, men för att detta ska ske måste regionfullmäktige fatta ett principbeslut om att ersättningsmöjligheten ska utnyttjas.

Socialförvaltningen har analyserat olika alternativ för timtaxa, inklusive självkostnadsbaserad beräkning och en standardiserad mall från Ekonomistöd, baserat på nuvarande handläggarlön, debiterbara timmar och rimliga omkostnader inklusive arbetsgivaravgifter. Jämförelse med praxis i andra kommuner har också gjorts.

Mot bakgrund av denna analys föreslås en timtaxa på 0,66 % av gällande prisbasbelopp per timme. Förslaget är både administrativt enkelt, ekonomiskt motiverat och ligger inom ramen för praxis i andra kommuner, och utgör ett första steg i att bygga en intern, systematisk och långsiktigt hållbar process för provisorisk dödsboförvaltning och gravsättning, där kommunen tar över ansvaret internt i stället för att använda extern part.

Bedömning

Timtaxan fastställs till 0,66 procent av gällande prisbasbelopp per timme. Taxa per timme 2026 blir 488 kr. Nivån bedöms som ekonomiskt rimlig och administrativt hanterbar. Kostnaden har räknats ut i procent av prisbasbeloppet för att priset ska kunna följa kostnadsutvecklingen. Avgiften bör tas ut för varje påbörjad halvtimme nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme tas ingen avgift ut. Därutöver tas ersättning ut för direkta utlägg som kommunen har haft för att utföra sitt uppdrag.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige beslutar enligt socialnämndens förslag. Den nya taxan föreslås träda i kraft den 1 september 2026.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-06

SKR:s cirkulär nr. 19:30

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-08

Skickas till

Socialnämnden

Regionstyrelseförvaltningen avdelning ekonomi

RS § 232

Uppdrag. Översyn och analys av resursfördelningsmodeller

Ärendenummer: RS 2025/1810

Paragraf föregående instans: AU § 104

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Återrapportering av regionfullmäktiges uppdrag godkänns.

Sammanfattning

Återrapportering av regionfullmäktiges uppdrag 2025-06-16, § 109.

”Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn och analys av resursfördelningsmodellerna för barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppdraget syftar till att säkerställa att modellerna är ändamålsenliga och träffsäkra utifrån de behov som modellerna ska säkerställa. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.”

Region Gotland använder resursfördelningsmodeller som en del av budgetfördelning inom skola, äldreomsorg och hälso- och sjukvård, kompletterat med ramtillskott och besparingar. Modellerna är en del av den treåriga budgetplaneringen och justeras årligen utifrån demografiska förändringar, medan kostnadsförändringar kopplade till exempelvis löner, avtal och internhyror hanteras separat.

Genomgången visar att modellerna inom utbildningsområdet är ändamålsenliga, rättvisa och följer nationella principer. De bidrar till en behovsbaserad fördelning av resurser, även om demografiska förändringar på sikt innebär ökade kostnadsutmaningar, särskilt kopplat till mindre elevkullar.

Inom äldreomsorgen används en resursfördelningsmodell baserad på demografi som ger stabilitet, transparens och goda planeringsförutsättningar. Modellen bedöms vara träffsäker på en övergripande nivå.

För hälso- och sjukvården tillämpas en modell med en årlig uppräkningsom 2,5 procent av föregående års nettobudget, vilket bedöms vara nödvändigt för att hantera kostnadsutvecklingen till följd av demografi och medicinteknisk utveckling. Modellen skapar stabila planeringsförutsättningar i en verksamhet med strukturellt högt kostnadstryck.

Sammantaget bedöms Region Gotlands resursfördelningsmodeller vara ändamålsenliga och utgöra en stabil grund för budgetfördelning, även om det finns behov av löpande uppföljning och anpassning i takt med förändrade förutsättningar.

Bedömning

Sammantaget bedömer regionstyrelseförvaltningen att Region Gotlands resursfördelningsmodeller är ändamålsenliga och utgör en stabil grund för budgetfördelning, även om det finns behov av löpande uppföljning och anpassning i takt med förändrade förutsättningar.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2013-10-31, § 287 Resursfördelningsmodell utifrån demografisk utveckling för äldreomsorgen

Regionstyrelsen 2019-10-23, § 313 Översyn resursfördelningsmodell hälso- och sjukvård

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens Rapport Resursfördelningsmodell 2025

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

Skickas till

Regionstyrelseförvaltningen avd ekonomi.

RS § 233

Uppdrag. Analys av VA-utbyggnad och framtagande av investeringsplan

Ärendenummer: RS 2025/1811

Paragraf föregående instans: AU § 105

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Återrapportering av regionfullmäktiges uppdrag godkänns.

Sammanfattning

Återrapportering av regionfullmäktiges uppdrag 2025-06-16, § 109

”Tekniska nämnden får i uppdrag att analysera utbyggnaden av vatten och avlopp avseende kapacitet för utbyggnad, utbyggnadens påverkan på VA-taxor samt hur VA-utbyggnaden möjliggör för nybyggnation. Uppdraget syftar till att ge förslag på en investeringsplan som är realistisk, genomförbar och hållbar utifrån både Region Gotlands och gotlänningars möjlighet att finansiera investeringen. Uppdraget avseende taxa redovisas i samband med budgetavstämningen hösten 2025. Övriga delar av uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.”

På uppdrag av regionfullmäktige 2025-06-16, § 109, har tekniska nämnden genomfört en analys av VA-utbyggnadens kapacitet, kostnader och betydelse av nybyggnation. Syftet har varit att kartlägga befintliga kapacitetsbrister och identifiera de investeringar som krävs för att säkra en fungerande VA-försörjning och möjliggöra ny bebyggelse i enlighet med regionens översiktsplan.

Resultatet visar att kapaciteten i flera delar av ön är kraftigt begränsad och det finns flera områden där det saknas kapacitet för både dricksvatten och spillvatten. Den tekniska analysen understryker ett omfattande förnyelsebehov. Ledningsnätet på cirka 190 mil, som i stor utsträckning byggdes under 60- och 70-talet har nu nått slutet av sin tekniska livslängd. Likaså kräver flera vattenverk och reningsverk omfattande renoveringar eller utbyte. Som referens kan nämnas att återanskaffningsvärdet för VA-anläggningar på Gotland beräknas till ungefär 160 tkr per invånare, vilket är mer än dubbelt så högt som rikssnittet och belyser det stora underhålls- och kapitalbehovet. Lagen om allmänna vattentjänster (LAV), där särskilt 6 § stadgar att kommunen är skyldig att ordna vatten och avlopp i områden med samlad bebyggelse om det finns risk för betydande påverkan på människors hälsa eller på miljön. Det är detta lagkrav som ligger till grund för utbyggnaderna till befintliga fastigheter som idag har enskild VA-försörjning.

Investeringarna för perioden 2027-2031 beräknas uppgå till mellan 250 och 400 mnkr per år. Dessa medel ska i huvudsak användas för att byta ut åldrande ledningsnät och renovera befintliga vattenverk för att minska

underhållsskulden. Den ekonomiska kalkylen utgår från att nuvarande avskrivningskostnader ligger på drygt 80 mnkr per år. För att finansiera investeringar som överstiger denna nivå krävs en höjning av VA-taxan. Beräkningarna visar att varje investering om 30 mnkr medför en taxehöjning på cirka en procent. Med det totala investeringsbehovet för perioden bedöms VA-taxan därför behöva höjas med i genomsnitt 10 procent per år.

För mer detaljer se teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2026-03-13.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det finns behov av en mer samlad och långsiktig styrning av VA-verksamheten där investeringar, driftkostnader och kassaflöde hanteras i ett sammanhang.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår därför att en portföljstyrning införs för VA-verksamheten. En sådan styrning innebär att den samlade investeringsnivån planeras och prioriteras utifrån både nödvändiga åtgärder, såsom lagkrav enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, reinvesteringar och de delar av utbyggnaden som är kopplade till exploatering, där regionen kan påverka prioritering, omfattning och tidpunkt.

Portföljstyrningen syftar till att skapa en bättre balans mellan investeringsbehov och ekonomiska konsekvenser genom att tydliggöra prioriteringar där det är möjligt och anpassa utbyggnadstakt och genomförande över tid. En sådan styrning skapar förutsättningar för en mer förutsägbar och långsiktigt hållbar utveckling av VA-taxan, samtidigt som den tydliggör vilka åtgärder som kan genomföras på kort respektive lång sikt.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-13

Tekniska nämnden 2026-04-01, § 58

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-13

Skickas till

Tekniska nämnden

Regionstyrelseförvaltningen avd ekonomi

RS § 234

Uppdrag. Översyn av modell för prispåslag

Ärendenummer: RS 2025/1813

Paragraf föregående instans: AU § 106

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Återrapportering av regionfullmäktiges uppdrag godkänns.

Sammanfattning

Följande uppdrag 2025-06-16, § 109 har tilldelats av regionfullmäktige:

Tekniska nämnden har fått i uppdrag att se över modellen för prispåslag kopplat till varuförsörjningen och ge förslag på modell som säkrar en stabil finansiering med större förutsägbarhet och lägre volatilitet för beställarna.

Varuförsörjningens prismodell är ett procentpåslag om 25 procent på inköpspriset för regioninterna kunder och 50 procent för externa kunder. När inköpspriset varierar påverkar det således kundens kostnad vid oförändrad inköpsvolym. Den prismodell som används är en vedertagen modell som är densamma som används av andra varuförsörjningsverksamheter i Sverige. I nedanstående tabell redovisas utfallet för varuförsörjningen de senaste fem åren.

Tabell 1: Intäkter, kostnader och resultat för varuförsörjningen 2021–2025 (tkr)

Organisation	2021	2022	2023	2024	2025
Intäkter	65 500	71 876	76 086	71 713	73 356
Kostnader	-63 745	-66 080	-72 053	-70 304	-72 346
Resultat	1 755	5 797	4 033	1 409	1 011

Regionstyrelseförvaltningen anser att varuförsörjningens nuvarande ekonomiska modell är ändamålsenlig och fungerar väl. Verksamheten flyttade under föregående år till nya lokaler, vilket har medfört ökade hyreskostnader. Detta innebär att resultatet framöver förväntas ligga nära noll. För perioden januari–mars 2026 redovisas ett överskott på cirka 100 000 kronor, och prognosen för delår 1 pekar mot ett överskott om cirka 800 000 kronor.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att varuförsörjningens prismodell ska bibehållas. Om varuförsörjningen fortsatt skulle redovisa betydande överskott bedöms en justering av procentpåslaget vara ett mer ändamålsenligt alternativ än att förändra prismodellen.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-26
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-14

Skickas till

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

RS § 235 Utvärdering av Region Gotlands styrmodell

Ärendenummer: RS 2026/1158

Paragraf föregående instans: AU § 124

Regionstyrelsens beslut

- Informationen godkänns.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2022 om att anta en ny styrmodell med tillhörande planerings- och uppföljningsprocess. Styrmodellen antogs för att möta ändrade behov inom koncernen:

- Region Gotland har sedan februari 2021 en regional utvecklingsstrategi. Den nya styrmodellen ska ombesörja vad Region Gotland behöver åstadkomma för att bidra till den önskade gotländska samhällsutvecklingen.
- Ökad fokus på tillitsbaserad styrning och ledning genom hela organisationen.
- En större tydlighet och röd tråd från den politiska styrningen till koncernens verksamheter där dåvarande mål upplevdes som alltför visionära, övergripande, svåra att följa upp och inte tillräckligt verksamhetsnära.

Region Gotlands styrmodell är en gemensam koncernmodell för hur mål, planering, prioritering, uppföljning och analys ska genomföras i hela organisationen. Modellen bygger på en tydlig målarkitektur, ett gemensamt årshjul och en rollfördelning där politiken anger *vad* som ska uppnås och verksamheten beslutar *hur* det ska genomföras. Genom visionen, den regionala utvecklingsstrategin, styrdokument, prioriteringar, uppdrag och mål skapas en samlad och sammanhållen styrkedja, från regionfullmäktige till nämnder och vidare ut i verksamheterna. Syftet är att ge helhet, riktning, prioritering och lärande, så att politiska intentioner omsätts i konkret verksamhetsutveckling med genomförandekraft.

Drygt två år har gått sedan styrmodellen sattes i bruk och inom ramen för ständiga förbättringar ska modellen och dess tillhörande planerings- och uppföljningsprocesser följas upp. Regiondirektören har gett regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att utvärdera nuvarande styrmodell. Uppdragets syfte var att samla in fakta och synpunkter om hur Region Gotlands styrmodell med tillhörande processer fungerar och huruvida den möter upp mot de behov som förelåg när modellen antogs.

Fakta och synpunkter har analyserats och utifrån resultatet av utvärderingen kan förbättringar och revideringar genomföras.

Uppdragets mål är att leverera

- en lägesbild av hur medarbetare och förtroendevalda anser att Region Gotlands styrmodell och tillhörande planerings- och uppföljningsprocesser fungerar idag,
- ett förslag på hur styrmodellen och planerings- och uppföljningsprocessen behöver förändras/utvecklas eller på områden som behöver förändras/utvecklas.

Återrapportering av utvärderingen har gjorts till beställaren och koncernledningsgruppen i samband med uppdragets slutförande. Nästa steg är nu att presentera rapportens resultat till politiken.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut är att godkänna informationen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg och Anna-Karin Bergius, kvalitetsstrateg regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Rapport. Utvärdering av Region Gotlands styrmodell RS 2026/1158

Bilaga1. Beslut RF 2022-06-20 § 108, Styrmodell kopplad till ny regional utvecklingsstrateg RS 2020/1324

Bilaga 2. Styrmodell kopplad till ny regional utvecklingsstrategi, 2002-04-22

Bilaga3. En gemensam organisationskultur, Ett Region Gotland.

Nulägeskartläggning 2019

Bilaga 4. Enkätresultat, förtroendevalda

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-24

RS § 236

Uppdrag. Arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga.

Ärendenummer: RS 2026/116

Paragraf föregående instans: AU § 115

Regionstyrelsens beslut

- Informationen kring uppdraget om demokrati och dialog godkänns.
- Regiondirektören får i uppdrag att återrapportera uppdraget om demokrati och dialog vid budgetavstämningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att fortsätta arbetet kring process för medborgardialog, inklusive uppdatering av Policy för medborgardialog.

Sammanfattning

I mål och budget 2026 finns detta uppdrag (RS § 426 Mål och budget 2026 – 2028, RS 2025/7): *Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga. Uppdraget kan ta utgångspunkt i strukturer som finns och samverkan med civilsamhället uppmuntras. Vidare ska Policy för medborgardialog ses över för att få mer systematiska arbetssätt som leder till förändring för dem vi är till för. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.*

Regionstyrelseförvaltningen uppfattar uppdraget som två delar där den ena delen innefattar att ta fram förslag på hur Region Gotland ska få ökad kraft i arbetet kring demokrati och dialog med särskilt fokus på lokalt boende, barn och unga.

En intern inventering av hur Region Gotlands verksamheter arbetar med olika demokrati och delaktighetsfrågor har gjorts och Regionstyrelseförvaltningen kan konstatera att det pågår många arbeten i de olika förvaltningarna. Samtliga förvaltningar arbetar med medborgardelaktighet på olika sätt. De pågående arbetena är beroende av att någon inom verksamheten har kunskap och/eller är intresserad av delaktighetsfrågor. Samtidigt som det finns en stor efterfrågan från både politik och Region Gotlands verksamheter att stärka arbetet kring medborgardelaktighet finns också ett identifierat glapp i stödet för detta.

Regionstyrelseförvaltningen har påbörjat ett arbete med att ta fram ett regionövergripande metodstöd; en gemensam verktygslåda med delaktighetsmetoder och modeller (utifrån Sveriges Kommuner och Regioners metod/modell). Metodstödet kommer bland annat att finnas tillgängligt på Region Gotlands intranät och representanter från kvalitetsnätverket och medlemmar från verksamhetsutvecklarforum kommer att vara bärare för att sprida metodstödet inom sina förvaltningar.

Den andra delen av uppdraget består av att se över policyn för medborgardialog.

Region Gotland har en Policy för medborgardialog som antogs 2022. I policyn anges varje nämnd som ansvarig att policyn efterlevs samt att regionstyrelsen ansvarar för att det sker en systematisk och löpande utvärdering av processen, metoderna och de övergripande resultaten för att kunna utveckla arbetet med medborgardialog. Efter dialog med förvaltningarna har det framkommit att det råder en otydlighet i vem som beslutar i vilka frågor medborgardialog ska ske, om det är nämnd, styrelse eller fullmäktige. Regionstyrelseförvaltningen kan konstatera att det inte skett någon medborgardialog i Region Gotland sen policyn infördes.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att uppdragets första del som handlar om medborgardelaktighet är under uppbyggnad och att de metoder som tas fram kommer att ge ökad kraft i arbetet med medborgardelaktighet.

Regionstyrelseförvaltningens förslag till regionstyrelsen är att godkänna informationen och att ärendet återrapporteras med status våren 2027.

Ansvarsfrågan kring medborgardialog bör utredas. Ska regionfullmäktige alternativt regionstyrelsen äga ansvaret för medborgardialog? Vidare behöver regionstyrelseförvaltningen utreda var medborgardialogsfrågan hör hemma inom förvaltningen.

Det finns ett äskande till budgetberedningen för en tjänst som samordnare med demokratifokus där bland annat medborgardialogsuppdraget kommer att kunna hamna. I tjänsten kan samordning med både förvaltningar och politik ligga, att projektera medborgardialog från start till mål samt att uppdatera policyn och ta fram regionövergripande riktlinjer och rutiner för medborgardialoger. Skulle inte budgetäskandet för tjänst prioriteras behöver regionstyrelseförvaltningen skapa förutsättningar för medborgardialogsarbetet inom redan befintliga tjänster. Av den anledningen föreslås att regiondirektören får i uppdrag att fortsätta utreda arbetet kring medborgardialog, inklusive uppdatering av Policy för medborgardialog.

Bedömning av konsekvenser inom nedanstående tvärperspektiv har gjorts

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att det är i enlighet med kommunallagens intention att ta till vara på medborgarnas möjlighet till inflytande.

2. Ekonomiskt perspektiv

Ej aktuellt i detta skede.

3. Barnperspektiv

Kommuner och regioner ska säkerställa barns och ungas delaktighet i frågor som rör dem.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att medborgardelaktighet och medborgardialog kan bidra till ökad jämställdhet genom att man ges likvärdiga möjligheter till inflytande i regionens beslutsprocesser.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej aktuellt.

6. Klimat och miljöperspektiv

Ej aktuellt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Policy för medborgardialog RS 2022/623

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-19

RS § 237

Uppdrag. Långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten

Ärendenummer: RS 2025/1816

Paragraf föregående instans: AU § 119

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Redovisning av uppdrag om långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten godkänns.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade 2025-06-16, § 109 i ärendet om Mål och budget, att ge regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden i uppdrag att presentera en långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten i syfte att balansera kostnader och intäkter över år. Regionfullmäktige beslutade också att uppdraget ska återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Under hösten 2025 och våren 2026 har mark- och exploateringsverksamheten lagt ett stort fokus på det givna uppdraget i arbetet med att ta fram exploateringsplan- och budget för åren 2027-2031.

Att balansera kostnader och intäkter över år för ett exploateringsprojekt är inte möjligt då kostnaderna för ett projekt är investeringstungt i början och intäkter kommer först när försäljning av mark kan ske. Försäljning kan först ske när området som ska säljas är iordningställt och när den infrastruktur som krävs är utbyggd. I ett exploateringsprojekt ska dock exploateringsnettot i normalfallet leda till ett positivt resultat till jämfört med ett rent investeringsprojekt som enbart genererar kostnader.

Mark- och exploateringsverksamheten har tittat på helheten i exploateringsplan och budget 2027-2031 för att hitta en bättre balans i kostnader och intäkter. Störst fokus har lagts på Stadsutveckling Visborg där en lägesrapport har tagits fram. Exploateringsplan och budget 2027-2031 för Stadsutveckling Visborg har tagits fram utifrån den prioriteringsordning som beslutats för det mellanalternativ som beskrivs i lägesrapporten. Kort beskrivet innebär ett mellanalternativ:

- Fokus på ett utvecklingsområde i taget, det vill säga ett område som har behov av samma infrastruktur. På så sätt begränsas de initiala investeringsutgifterna, infrastrukturen får en högre nyttjandegrad och tillgång till byggbar mark matchar bättre efterfrågan.
- Arbeta vidare med övergripande utredningar kopplat till utmaningarna så som vattenfrågor, investeringar i infrastruktur och tillståndsfrågor.
- Fortsätta arbeta med pågående projekt.

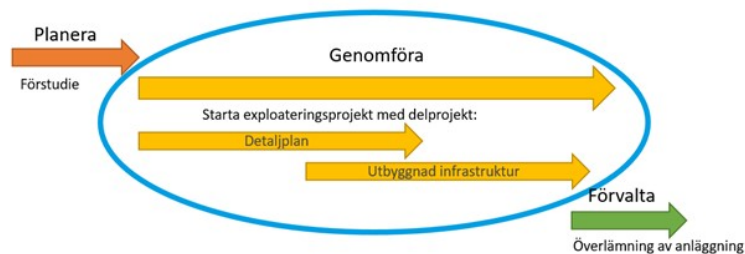
Kostnader och intäkter för Stadsutveckling Visborg under perioden 2027-2031 är hänfödda framför allt till redan tecknade avtal med byggherrar och antagna detaljplaner där Region Gotland som huvudman är skyldig att iordningställa infrastrukturanläggningar. Lägesrapporten för Stadsutveckling Visborg och den nya prioriteringsordningen har resulterat i att investeringarna under perioden minskat med cirka 100 miljoner kronor i jämförelse med Exploateringsplan och budget 2026-2030.

Utöver detta har mark- och exploateringsverksamheten sett över driftbudgeten för exploateringsprojekten och landat i att den nivå på budget som sattes under 2026 kan bibehållas under de kommande åren för exploateringsprojekten. Tidigare år har driftbudgeten för verksamheten ändrats från år till år och mer medel äskats för kommande år. Arbetet med exploateringsplan och budget 2027-2031 har därför också medfört att inga extra medel för exploateringsprojektens driftbudget äskas i mål- och budget för åren 2027-2029. Detta förutsätter dock att verksamheter som tidigare fått utökad ram för personella resurser för deltagande i exploateringsprojekt, i första hand arbetar med pågående exploateringsprojekt och om utrymme finns bidrar i linjeverksamhetens övriga arbete.

För att utveckla exploateringsplan- och budget för att hitta en ännu bättre balans mellan kostnader och intäkter över en längre tidsperiod föreslås följande förändringar:

- I exploateringsprocessen tas alltid en förstudie fram innan regionstyrelsen fattar beslut om att ett exploateringsprojekt ska påbörjas eller ej. Nu föreslås att förstudierna ska kompletteras med ett förslag till regionstyrelsen om när i tid exploateringsprojektet kan starta utifrån gällande exploateringsplan och budget. Detta för att få den bästa möjliga balansen mellan exploateringsintäkter och exploateringskostnader över tid.

Exploateringsprocessen

- I arbetet med att ta fram förstudier har alltid mark- och exploateringsavdelningen en dialog med andra delar inom samhällsbyggnadsprocessen för att se om det planeras investeringar i anslutning till det exploateringsområde som föreslås. Förvaltningen föreslår att förstudierna ska kompletteras med en beskrivning om vilka

investeringar som måste ingå i exploateringsprojektet och vad som egentligen är rena investeringsprojekt som hade behövt genomföras även om exploateringsområdet inte tillkommer. Detta för att visa på ett mer korrekt exploateringsnetto för respektive projekt.

- Exploateringsplan- och budget föreslås från och med 2028 redovisa kalkyler som sträcker sig över minst 10 år. Kalkylerna ska särskilt redovisa vilka investeringar som hade genomförts även om exploateringsområdet inte tillkommit. Detta för att visa på ett mer korrekt exploateringsnetto för respektive projekt.

Bedömning

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att regionstyrelsen kan godkänna redovisning av uppdrag om långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten som redovisas i denna tjänsteskrivelse. Arbetet med Exploateringsplan och budget 2027-2031 samt lägesrapporten har medfört att både investeringsbudget och driftbudget är mer balanserad än tidigare.

Förvaltningarna gör också bedömningen att det är positivt att utveckla exploateringsplan- och budget från och med år 2028 och samtidigt också utveckla de förstudier som genomförs innan beslut om ett exploateringsprojekt tas.

Mark- och exploateringsverksamheten arbetar kontinuerligt med ständiga förbättringar för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten särskilt då exploateringsplan- och budget årligen revideras.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att redovisningen av uppdraget följer de riktlinjer som togs fram för exploateringsredovisning 2022.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att det redovisade uppdraget bidrar till en positiv effekt för det ekonomiska perspektivet. De exploateringskalkyler som tas fram för exploateringsprojekten är långsiktiga och visar på intäkter och kostnader och exploateringsnettot för respektive projekt.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att barnperspektivet inte påverkas.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att jämställdhetsperspektivet inte påverkas.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att landsbygdsperspektivet inte påverkas.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att klimat och miljöperspektivet inte påverkas.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2025-06-16, § 109

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-11

Skickas till

Miljö- och byggnämnden

Tekniska nämnden

RS § 238 Inrättande av Business Gotland

Ärendenummer: RS 2025/2147

Paragraf föregående instans: AU § 107

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Fas 2 inför inrättandet av Business Gotland från 1 januari 2028 innebär en återuppbyggnad av grundförutsättningarna för näringslivs-, destinations- och platsutveckling som motsvarar de mål som beslutats i RUS och andra strategier. Verksamheten skulle behöva 10 mnkr utifrån det behov som finns enligt beskrivning i detta ärende inklusive bilagda underlag. Utifrån den ekonomiska situation som råder har regionstyrelseförvaltningen tvingats göra omfattande prioriteringar och därför lagt ett betydligt lägre förslag på 3 mnkr.

Detta är långt ifrån det behov om 10 mnkr som skulle behövas för att bygga upp grundförutsättningarna. För 3 mnkr kommer verksamheten att prioritera implementering av den digitala inflyttarservicen som byggs upp med projektmedel men som annars behöver läggas ner innan den ens lanserats fullt ut. Därutöver prioriteras anställning av en näringslivsutvecklare för att avlasta tillväxtchefen med näringslivsutvecklingsfrågorna.

Konsekvensen av en lägre finansiering än de 10 mnkr som det ursprungliga äskandet grundades på blir att; det inte kommer inte kunna bedrivas ett proaktivt arbete med företagsetableringar, investerings- och exportfrämjande och inte heller i relation till Business Sweden, det kommer fortsatt saknas en evenemangsplan, evenemangs- och företagslotsning i arbetet mellan regional utveckling och kommunal verksamhet, Region Gotland kommer fortsatt sakna relevant och systematisk data och analys inom området, arbetet med företagsklimat kommer behöva minimeras inom ramen för regional utveckling och slutligen kommer ett närmare och starkare ledarskap avseende näringslivs-, destinations- och platsutveckling inte klaras av.

Näringslivets aktörer har en tydlig förväntan på Region Gotland om stärkta förutsättningar för ett mer proaktivt, prioriterat och spetsigt utvecklingsarbete

Ambitionen med Business Gotland är att;

- gå från negativ befolkningsutveckling en ökning av skattekraften,
- gå från ad hoc-mässig företagsetablering till proaktiv talangattraktion,
- gå från otydlig styrning till aktivt ledarskap med fokus på spets,
- gå från splittrad till samlad och prioriterande funktion,
- gå från reaktiv hantering av utmaningar till proaktiv och potential- och utmaningsdriven utveckling,

- gå från projektberoende till en långsiktig uppdragsportfölj med extern finansiering som strategisk förstärkning,
- gå från osund arbetsbelastning till hållbar arbetsmiljö med hög leveransförmåga och stolthet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att de stora besparingarna som genomfördes 2018 har lett till ett resurssvagt och ett reaktivt arbetssätt. De analyser som hittills genomförts visar tydligt på flera funktionsbrister och leveransgap i förhållande till de mål som regionen beslutat om i Vårt Gotland 2040 med tillhörande strategier.

Näringslivets aktörer har en tydlig förväntan på Region Gotland om stärkta förutsättningar för ett mer proaktivt, prioriterat och spetsigt utvecklingsarbete.

I förberedelserna av detta ärende har regionledning och politik uttryckt både stor förståelse för rådande situation och positiv vilja till inrättandet av ett Business Gotland. Med anledning av det svåra ekonomiska läget i Region Gotland har regionstyrelseförvaltningen genomfört omfattande prioriteringar och sett det som nödvändigt att minska äskandet från 10 mnkr till 3 mnkr inför 2027.

Detta är långt ifrån det behov om 10 mnkr som skulle behövas för att bygga upp grundförutsättningarna. För 3 mnkr kommer verksamheten att prioritera implementering av den digitala inflyttarservicen som byggts upp med projektmedel men som annars behöver läggas ner innan den ens lanserats fullt ut. Därutöver prioriteras anställning av en näringslivsutvecklare för att avlasta tillväxtchefen med näringslivsutvecklingsfrågorna.

Konsekvensen av en lägre finansiering än de 10 mnkr som det ursprungliga äskandet grundades på blir att; det inte kommer inte kunna bedrivas ett proaktivt arbete med företagsetableringar, investerings- och exportfrämjande och inte heller i relation till Business Sweden, det kommer fortsatt saknas en evenemangsplan, evenemangs- och företagslotsning i arbetet mellan regional utveckling och kommunal verksamhet, Region Gotland kommer fortsatt sakna relevant och systematisk data och analys inom området, arbetet med företagsklimat kommer behöva minimeras inom ramen för regional utveckling och slutligen kommer ett närmare och starkare ledarskap avseende näringslivs-, destinations- och platsutveckling inte klaras av.

1. Rättslig grund / rättsligt perspektiv

Förslaget ryms inom kommunallagen och avser verksamhet av allmänt intresse. Dataskydd beaktas. Inga rättsliga hinder har identifierats.

2. Ekonomiskt perspektiv

Besluten förutsätter en ramfinansiering från 2027 och bedöms på sikt stärka skattebas, inflyttning och etableringar, kompetensförsörjning och näringslivsutveckling.

3. Barnperspektiv

Business Gotland ska tydligt verka för att både bibehålla och stärka platsen Gotland som en bra plats att bo, leva och verka på - ekonomiskt, socialt och miljömässigt vilket även förbättrar situationen för barn och unga.

4. Jämställdhetsperspektiv

Gotland är redan starkt i relation till Sverige gällande kvinnors företagande men det finns ytterligare potential i en förstärkning av företags-, etablerings- och investeringsfrämjande åtgärder.

5. Landsbygdsperspektiv /geografiskt perspektiv

Business Gotland och det digitala nav som utgörs av Gotland.com kan bidra till att stad och land kommer närmare varandra gällande platsutveckling, inflyttning och marknadsföring.

6. Klimat- och miljöperspektiv

Ur klimat- och miljöperspektiv ska Business Gotland bidra till acceleration i näringslivets gröna omställning genom bättre analys, prioritering och samordning.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Budget Business Gotland

Bilaga 2 Analys Rapport Business Gotland, Franly Advisory, Svensk Destinationsutveckling

Bilaga 3 Näringslivsutveckling och Business Gotland, Franly Advisory

Bilaga 4 Business Gotland och platsattraktion och inflyttning, Svensk Destinationsutveckling

Bilaga 5 GAP analys

Bilaga 6 Långsiktig kapacitet gotland.com och DIS

Bilaga 7 SWOT- analys digital inflyttarservice och digital struktur
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-16

RS § 239 Verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets utrymme 2027

Ärendenummer: RS 2026/841

Paragraf föregående instans: AU § 108

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Tabell utvisande samtliga poster i Näringslivsanslaget, belopp i SEK.

Totalt utrymme är 22 983 000 SEK.

Organisation/projekt	Beslut 2026	Äskande för 2027	Förslag 2027
ALMI Företagspartner AB	4 320 385	4 320 385	4 320 385
Science Park Gotland	3 500 000	4 500 000	3 500 000
Visby Centrum AB	500 000	550 000	500 000
Ung Företagsamhet Gotland	500 000	750 000	500 000
Coompanion Gotland	658 828	658 828	658 828
Gotlands Filmfond AB	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Medeltidsveckan	300 000	300 000	0
Gotland Grönt Centrum AB	4 800 000	4 800 000	4 800 000
Rindi kårhuslokaler	772 000	775 000	775 000
Företagardagen	80 000	80 000	80 000
92 möjligheter	60 000	60 000	60 000
Kongresshallen	1 500 000	2 000 000	2 000 000
Business Gotland	1 500 000	500 000	500 000
Slite 2030	500 000	500 000	500 000
Avslutade 2026 (Övriga)	991 787	-	-
Handlingsutrymme 2027	-	188 487	1 788 787
Summa	22 983 000	22 983 000	22 983 000

Bedömning

Utöver ansökningar om årliga verksamhetsbidrag syftar näringslivsanslaget till att skapa utrymme för Region Gotland att under verksamhetsåret kunna vara agilt gällande behov av näringslivsutvecklande insatser.

Regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut bygger på en sammanvägd bedömning och utifrån likställighetsprinciper om stödgivning. Prioriteringen mellan verksamheterna utifrån de behoven har redovisats i bedömningen av de olika äskandena i relation till helhetsbilden. Regionstyrelseförvaltning föreslår därför regionstyrelsen att bevilja finansiering i enlighet med upprättat förslag för respektive organisation och näringslivsanslagets utrymme totalt.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Sammanfattning av inkomna ansökningar Verksamhetsstöd 2027

Bilaga 2 Sammanfattning av Beslutade och övriga stöd ur näringslivsanslaget.

Ansökan verksamhetsstöd Coompanion Gotland 2027

Ansökan kompletterande info 2027 Coompanion Gotland

Ansökan verksamhetsstöd SPG 2027

Ansökan verksamhetsstöd Ung Företagsamhet på Gotland 2027

Ansökan kompletterande info Ung Företagsamhet på Gotland

Ansökan verksamhetsstöd Visby Centrum 2027

Ansökan verksamhetsbidrag Medeltidsveckan 2027

Avtal 2026 Medeltidsveckan

Regionstyrelsen 2025-11-19, § 487 Fördelning av verksamhetsstöd till kulturorganisationer 2026

Regionstyrelsen 2025-12-08, § 516, RS 2025/2111 Beslut Projekt Slite 2030

Almi Småland och öarna anslag

Årsredovisning Medeltidsveckan

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-25

Skickas till

RSF Ekonomifunktion

RSF Hållbar Tillväxt

Almi Småland och öarna AB

Science Park Gotland

Coompanion Gotland

Ung Företagsamhet Gotland

Stiftelsen Medeltidsveckan Gotland

Gotlands Filmfond AB
Visby Centrum AB
Gotland Grönt Centrum AB

RS § 240 Erbjudande till Region Gotland att delta i Swedish Wind Centre

Ärendenummer: RS 2026/288

Paragraf föregående instans: AU § 109

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Bakgrund

Swedish Wind Centre (SWC) söker nya partners till Energimyndighetens forskningsutlysning *Kompetenscentrum för ett fossilfritt energisystem (2027-2031)*. SWC bildades 2023 och föreståndarskapet är delat mellan Chalmers och Uppsala universitet Campus Gotland.

Finansiering

Region Gotland har fått erbjudande via Uppsala universitet Campus Gotland om att ingå partnerskap med SWC under minst fem år, till en årlig kostnad av upp till 500 000 kronor fördelat på en årlig kontantinsats om 250 000 kronor och en tidsinsats värderad till 50 000-250 000 kronor per år.

Samtidigt har Energimyndigheten har fattat beslut om utbetalning av bidrag till kommuner med vindkraft. Stödet syftar till att öka kommunernas incitament att säga ja till ny vindkraft och kompensera de kommuner där det redan byggts vindkraft. Beloppen som betalas ut baseras på en fördelning av det totala bidragsbeloppet, baserat på kommunens andel av Sveriges totala installerade effekt vindkraft. Energimyndigheten ska enligt uppdraget fördela bidraget utifrån vindkraftverkens fysiska placeringar inom kommungränserna. (RS 2026/1). Gotlands tilldelning betalas ut 2026 och baseras på 177 MW vilket ger Region Gotland 3 295 007 kronor för år 2025 och 3 585 742 kronor för år 2026.

Förvaltningens förslag är att Gotlands tilldelning används till genomförande av projektet Energiön Gotland 2.0 (2026/613) för perioden 2027-2030 och årlig kontantinsats i Swedish Wind Center för perioden 2027-2031. Dessa medel kan inte rullas från kalenderåret 2026, men medlen finns i Region Gotlands kassa och föreslås finansiera denna satsning.

Letter of Intent

Region Gotland (regionstyrelsen) har ingett ett Letter of Intent till Uppsala universitet under mars 2026.

Tabell som beskriver årlig fördelning av kontantinsats:

Organisation	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031
Årlig kontantinsats	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr
Summa	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att ett deltagande kan förordas eftersom det ryms inom ramen för de intentioner om att stödja forskning som kan bidra till regionens utveckling.

Region Gotland ser ökad eltillförsel från vindkraft på land och till havs som en viktig del av utvecklingen till ett hållbart energisystem på Gotland, vilket särskilt uttrycks i Vårt Gotland 2040, översiktsplanen med flera styrdokument och genom satsningen på projektet Energiön Gotland.

Framtidens kompetensförsörjning för att klara energiomställningen är en viktig grund för statens fortsatta satsning på kompetenscentra inom energiområdet. Energimyndigheten står för en tredjedel av finansieringen av dessa kompetenscentra. Resterande två tredjedelar kommer från lärosäten, forskningsinstitut, näringsliv och offentliga aktörer.

Förvaltningen vill uppmärksamma regionstyrelsen på att förslaget att delta med finansiering i ett forskningscentrum innebär en risk i fråga om resultat, i och med osäkerheterna i utfallet av forskningen. Samtidigt förutsätts ömsesidig nytta i ett framgångsrikt partnerskap. Inom Region Gotland finns knappast några ordinarie medarbetare med uppdrag som kräver akademiska meriter inom de områden som kan passa i centrets programråd för bland annat val av vilka forskningsprojekt som centret ska prioritera.

Förvaltningens bedömning är att förslaget bör tillstyrkas, förutsatt att budget beviljas till en fortsättning på Region Gotlands projekt Energiön Gotland (som pågår 2024-2026) och att Region Gotland prioriterar ett fortsatt deltagande i energinätverket BEIC (Baltic Energy Island Connect). Till budgetberedningen 2026 kommer ett äskande om en fortsättning på projektet Energiön Gotland 2.0 (RS 2026/613). En sådan satsning bör i huvudsak också kunna stå för Region Gotlands insats i tid i SWC. Om satsningen inte realiseras och om det samtidigt, på grund av omvärldsfaktorer utanför regionens rådighet, råder stiltje i vindkraftsutvecklingen på Gotland under åren 2027-2031, bedöms det bli svårt för medarbetare inom Region Gotland att på ett för regionen meningsfullt sätt delta i SWC och till gagn för både regionen och UUCG bidra till forskningssamarbetet inom SWC.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att rättsliga perspektiv beaktas i processen. Regionstyrelsens ordförande har signerat ett samarbetsavtal.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en årlig kontantinsats i centrat på 250 000 kr för 5 år är ur ett ekonomiskt perspektiv en satsning som ligger väl i tiden. Och kommer att gynna Gotland som plats.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att etableringen av ett centrum på Gotland gynnar Gotland som plats, ingen specifik geografi gynnas mer än någon annan.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att en stärkt satsning på styrkeområdet näringslivets energiomställning är av stor vikt för Gotlands utveckling enligt den regionala utvecklingsstrategins mål för klimat och energi.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Ansökan Swedish Wind Centre

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-06

RS § 241 Energiön Gotland 2.0

Ärendenummer: RS 2026/613

Paragraf föregående instans: AU § 110

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Under perioden januari 2024 till januari 2027 driver Region Gotland projektet Energiön Gotland. Med fokus på bred samverkan och stärkt kunskapsbyggande inom Gotlands styrkeområde näringslivets energiomställning. Projektet har enligt regionstyrelseförvaltningen drivit på förändring och flyttat fram positionerna för Gotland (RS 2023/1616).

Regionstyrelseförvaltningen har inte resurser inom ram att driva dessa processer vidare utan att tillföra extra medel. Därför föreslår regionstyrelseförvaltningen regionstyrelsen att en fortsättning ska genomföras i projektet Energiön Gotland 2.0. Målgruppen finns särskilt inom vindkraft och infrastruktur för elförsörjning och transmission samt stora enskilda energianvändare i området. Kommande projektet föreslås ha följande två arbetspaket, samverkan och kunskapsbyggnad:

Stärkt samverkan

- Genomförande av GAIST - Gotland accelererar i samverkan för grön tillväxt. GAIST är ett samverkansforum mellan myndigheter, organisationer och näringslivet med syfte att bidra till minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och stärkt näringslivsutveckling.
- Stärkt samverkan mellan Östersjöns energiöar genom nätverket Baltic Energy Island Connect - BEIC.
- Bidra med arbetstid i partnerskapet med Swedish Wind Center (RS 2026/288)

Kunskapsbyggnad

- Genomföra den färdplan som är ett resultat av Energiön Gotland.
- Ta fram kunskapsunderlag.
- Arbeta med stärkt kommunikation för styrkeområdet (ett genomförande av varumärket Gotland kärnvärde "Omställning").
- Undersöka möjliga EU-stöd till infrastruktur och investering för omställning.

Finansiering för Energiön Gotland 2.0

Energimyndigheten har fattat beslut om utbetalning av bidrag till kommuner med vindkraft. Stödet syftar till att öka kommunernas incitament att säga ja till ny vindkraft och kompensera de kommuner där det redan byggts vindkraft. Beloppen som betalas ut baseras på en fördelning av det totala bidragsbeloppet, baserat på kommunens andel av Sveriges totala installerade effekt vindkraft. Energimyndigheten ska enligt uppdraget fördela bidraget utifrån vindkraftverkens fysiska placeringar inom kommungränserna. (RS 2026/1). Gotlands tilldelning betalas ut 2026 och baseras på 177 MW vilket ger Region Gotland 3 295 007 kr för år 2025 och 3 585 742 kr för år 2026 (totalt 6 880 749 kr). Förvaltningens förslag är att Gotlands tilldelning används till genomförande av projektet Energiön Gotland 2.0 (2 800 000) och partnerskapsavgift i Swedish Wind Center (1 250 000). Dessa medel kan inte rullas från kalenderåret 2026, men medlen finns i Region Gotlands kassa och föreslås finansiera denna satsning.

Regionstyrelseförvaltningen avser att söka medfinansiering till genomförandet av projektet.

Tabell som beskriver projektbudget

Organisation	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030
Lön	500 000 kr	500 000 kr	500 000 kr	500 000 kr
Kommunikations- insatser	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Övrigt	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Summa	700 000	700 000	700 000	700 000

Bedömning

Förvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att en satsning på Energiön Gotland bidrar till att stärka Gotlands position inom ramen för styrkeområdet Näringslivet energiomställning.

Här följer en genomgång av kopplingen till regional utvecklingsstrategi, Vårt Gotland 2040:

Övergripande mål för Gotland 2040:

- Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen.
- Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft.

Effektmål i Vårt Gotland 2040:

5. Ett klimatneutralt Gotland.
6. Ett energisystem baserat på förnybar energi.
10. God konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet.

Prioriteringar i Vårt Gotland 2040:

- Gå före i klimat- och energiomställningen.
- Stimulera innovation och förnyelse.
- Stärk och utveckla näringslivet.

När det gäller Region Gotlands styrmodell vill förvaltningen särskilt belysa denna prioritering och mål:

- Regionfullmäktiges prioritering: Region Gotland ska prioritera en skyndsam energi- och klimatomställning.
- Koncerngemensamt mål: Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024-2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 % per år.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att rättsliga perspektiv beaktas i projektets innehåll och arbete.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en stärkt satsning på styrkeområdet näringslivets energiomställning är av stor vikt för Gotlands utveckling enligt den regionala utvecklingsstrategins mål för klimat och energi.

Äskandet gäller finansiering till lön för projekt/processledare och för att köpa tjänster till bland att stärka Gotlands varumärke inom omställning.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att arbetet med Energiön Gotland 2.0 bidrar till hela Gotlands utveckling. Med bakgrund i att de frågor som berörs i projektet finns i alla territorier, täta som glesa.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att en stärkt satsning på styrkeområdet näringslivets energiomställning är av stor vikt för Gotlands utveckling enligt den regionala utvecklingsstrategins mål för klimat och energi.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-11

RS § 242 Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling

Ärendenummer: RS 2025/581

Paragraf föregående instans: AU § 111

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Tjänsteskrivelsen behandlar förslag till långsiktig finansiering av samverkansformer för landsbygdsutveckling inom ramen för SAMLA. Bakgrunden är att nuvarande samverkansformer inte fungerar optimalt, vilket medför otydliga ansvarsförhållanden och brist på kontinuitet när bland annat projektmedel upphör och utvecklingen till stor del bygger på ideella krafter. Det finns därför behov av hållbara strukturer med tydliga roller, stärkt dialog och långsiktig finansiering.

Arbetet med att ta fram samverkansformer har skett i bred samverkan mellan lokala utvecklingsaktörer, näringsliv och Region Gotland. Med start från hösten 2025 har en arbetsgrupp arbetat fram ett underlag som omfattar bland annat syfte, organisering, planering och finansiering. Delar av modellen kommer att testas genom pilotområden under 2026 och parallellt utvärderas.

För att möjliggöra en långsiktigt hållbar samverkan föreslås en årlig basfinansiering om 2,5 miljoner kronor. Medlen ska finansiera samverkansledare i fem geografiska områden samt en samordningsfunktion inom Region Gotland. Syftet är att skapa stabilitet, minska beroendet av ideella insatser och stärka den lokala utvecklingskapaciteten.

Vidare föreslås en organisation där lokala huvudmän ansvarar för genomförande och återsrapportering, samt att en övergripande samordningsgrupp inrättas. Inom Region Gotland föreslås en förstärkt intern samordning och en tydligare koppling till regionens styr- och planeringsprocesser.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att SAMLA har god potential att stärka landsbygdsutvecklingen på Gotland, men att det kräver ökad kapacitet inom regionens organisation för att möta upp de lokala behoven och säkerställa genomförandet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer arbetsgruppens nedlagda arbete som gediget och engagerat. Arbetsgruppen har stor potential att tillsammans med fler utvecklingsaktörer göra Gotland till en attraktiv plats att bo, leva och verka på. SAMLA kommer bidra till kunskap om Gotlands landsbygder och med rätt

organisation blir det en värdefull del in i regionens planeringsprocess och mål och budget för en demokratisk styrmodell. I SAMLA bygger lokal kunskap om en plats potential och kapacitet tillsammans med politiska regionala och kommunala planer och ambitioner gemensam kunskap och kapacitet om landsbygdsutveckling. Med den organisation som föreslås byggs strukturer där den lokala kapaciteten möter Region Gotlands mål i förbättringsplaner och verksamhetsplaner för Gotlands landsbygder. Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att implementeringen av SAMLAs processer i regionens styrmodell är avgörande för om processerna kommer ge resultat eller ej. Den geografiska kunskapen behöver förankras i planeringsprocessen och senare i mål och budget för att ge påverkan på utvecklingen av hela Gotland.

Tillsammans med teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen görs också bedömningen att det kommer bli en utmaning för Region Gotland att möta upp de lokala utvecklingsaktörerna i landsbygdsutvecklingsprocessen då regionens organisation länge har saknat kapacitet för denna typ av utvecklande processer. Därför är stor del av äskandet en funktion för att stötta och utveckla organisationen i rätt riktning och för att koordinera de olika förvaltningarnas och nämndernas ansvar och uppdrag inom utvecklingen av Gotland.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-26

Skickas till

Samtliga nämnder och förvaltningar inom Region Gotland

RS § 243 Uppdrag Stadsfest

Ärendenummer: RS 2026/183

Paragraf föregående instans: AU § 116

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

I oktober 2025, i samband med Mål och budget 2026–2028 (RS 2025/7), gavs uppdrag att ta fram förslag på en årlig stadsfestival i Visby.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att en stadsfestival genomförs årligen från och med 2027.

Syftet med satsningen är att skapa sammanhållning, inkludering, öka livskvaliteten, lokalt engagemang och erbjuda kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter, med särskilt fokus på barn och unga. Samtidigt skapas möjligheter att stärka det lokala kultur- och näringslivet samt Gotlands attraktivitet som plats att bo och verka på.

Festivalen föreslås innehålla aktiviteter, kulturupplevelser och scener på flera platser i stadsrummet, såsom mat, konserter och prova-på-aktiviteter. Målsättningen är att skapa en inkluderande stadsfestival som upplevs som ”allas” festival.

Stadsfestivalen ska ägas och arrangeras av Region Gotland, och utvecklas som ett paraplyarrangemang där lokala aktörer, föreningar, näringsliv och sponsorer ges möjlighet att bidra med både innehåll och ekonomiska medel. Detta skapar förutsättningar för ett brett och varierat program samtidigt som det stärker det lokala engagemanget.

Kostnaden för genomförandet beräknas till 6,5 mnkr, där en del av resurserna utgörs av interna kostnader inom Region Gotland kopplade till infrastruktur, logistik och samordning.

En stadsfestival bedöms generera ekonomiska effekter för det lokala näringslivet genom ökad konsumtion inom exempelvis handel, restaurang och service. Vid uppskattade publiknivåer med flera tusen besökare per dag kan detta ge betydande omsättningseffekter.

Sammantaget bedöms en stadsfestival i Visby vara en strategisk satsning som kan stärka social sammanhållning, folkhälsa, kultur- och näringsliv samt bidra till Gotlands långsiktiga utveckling i linje med regionala mål. En stadsfestival med fokus på gemenskap och identitet kan även bidra till att stärka den civila beredskapen på Gotland.

Bedömning

Bedömningen är att en stadsfestival kan utgöra en strategiskt viktig satsning med flera samtidiga nyttor för Gotlands samhällsutveckling. Festivalen kan bidra till ökad sammanhållning, lokalt engagemang och stärkt folkhälsa genom att erbjuda kostnadsfria och tillgängliga kultur- och fritidsaktiviteter, särskilt för barn och unga. Detta bedöms bidra till att stärka socioekonomiska möjligheter och minska ojämlikheter i tillgång till kultur och fritid.

Satsningen bedöms även stärka och synliggöra det lokala kultur-, förenings- och näringslivet. Genom att involvera lokala aktörer i planering och genomförande skapas förutsättningar för ökat engagemang, delaktighet och långsiktig utveckling.

Ur ett organisatoriskt perspektiv ger satsningen möjlighet att vidareutveckla Region Gotlands interna samverkan och kapacitet att genomföra större evenemang, vilket kan bidra till ökad effektivitet och stärkt samarbetskultur.

Festivalen bedöms även kunna bidra till ökad beredskap och samhällsresiliens genom att stärka sociala nätverk, lokal identitet och samverkan mellan offentliga och civila aktörer.

Ekonomiskt bedöms satsningen generera positiva effekter för det lokala näringslivet, bland annat genom ökad omsättning inom handel, restaurang och service. Samtidigt förutsätter genomförandet en långsiktig finansiering. En ekonomisk ram om 6,5 mnkr, bedöms nödvändig för att säkerställa kvalitet och säkerhet.

Sammantaget bedöms en stadsfestival i Visby kunna skapa betydande sociala, kulturella och ekonomiska värden samt bidra till Gotlands attraktivitet och långsiktiga utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att det inte finns några rättsliga hinder för att genomföra satsningen inom ramen för Region Gotlands uppdrag.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att satsningen innebär en kostnad för Region Gotland, men att den samtidigt kan generera betydande indirekta ekonomiska effekter för det lokala näringslivet.

Utifrån schablonvärden bedöms en lokal besökare generera cirka 300-600 kr per dag genom utgifter för exempelvis handel, drivmedel och måltider. En övernattande besökare beräknas generera cirka 1 500-2 800 kr per dygn, främst kopplat till boende, restaurang och övrig konsumtion.

Vid ett antagande om 5 000 besökare per dag, vilket bedöms vara en rimlig och i vissa delar försiktig uppskattning, där 80 procent utgörs av dagsbesökare (4 000 personer) och 20 procent av övernattande besökare (1 000 personer), kan de ekonomiska effekterna illustreras enligt följande:

- Lokala besökare (4 000 personer): ca 1,2-2,4 mnkr per dag
- Övernattande besökare (1 000 personer): ca 1,5-2,8 mnkr per dag

Detta motsvarar en samlad omsättningseffekt om ca 2,7-5,2 mnkr per dag med potential till ytterligare ökning i takt med att evenemanget utvecklas och eventuellt förlängs.

Sammantaget bedöms stadsfestivalen kunna bidra till ökad omsättning inom handel, restaurang, besöksnäring och service, vilket stärker det lokala näringslivet och skapar positiva spridningseffekter i ekonomin.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att satsningen har en tydlig positiv påverkan ur ett barnperspektiv. Genom att erbjuda kostnadsfria, tillgängliga och inkluderande aktiviteter skapas möjligheter för barn och unga att delta i kultur- och fritidsliv oavsett socioekonomiska förutsättningar. Festivalen kan även bidra till barns delaktighet och inflytande genom att ge utrymme för eget skapande och medverkan i programinnehållet. Trygghet, säkerhet och tillgänglighet behöver särskilt beaktas i planeringen.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att en stadsfestival har goda förutsättningar att bidra till ökad jämställdhet, förutsatt att programinnehåll, deltagande och resurser fördelas på ett medvetet och inkluderande sätt. Det innebär exempelvis att eftersträva en jämn representation av kön bland artister och andra medverkande aktörer, samt att skapa aktiviteter som tilltalar olika målgrupper. Ett aktivt arbete med inkludering och normmedvetenhet är centralt för att festivalen ska upplevas som tillgänglig och relevant för alla.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att en stadsfestival i Visby i första hand gynnar stadsmiljön, men att den även kan skapa positiva effekter för hela Gotland genom ökad attraktionskraft och ekonomiska spridningseffekter. För att stärka det geografiska perspektivet bör festivalen utformas så att aktörer från hela ön ges möjlighet att delta, exempelvis genom medverkan i programmet. Även tillgänglighet i form av transporter och information är viktiga faktorer för att möjliggöra deltagande från hela ön.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att en långsiktig satsning på stadsfestivalen skapar goda möjligheter att integrera hållbarhet i planering och genomförande över tid. Genom medvetna och smarta val kring exempelvis avfall och materialanvändning kan hållbara lösningar utvecklas och stärkas.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2025-10-23, § 425

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

RS § 244 Almedalsveckan 60 år

Ärendenummer: RS 2026/1124

Paragraf föregående instans: AU § 123

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

År 2028 markerar 60 år sedan Almedalsveckan tog form som en öppen politisk mötesplats i demokratins tjänst. Under sex decennier har Almedalen utvecklats från enskilda politiska tal till en unik demokratisk infrastruktur där politik, civilsamhälle, näringsliv, akademi, media och medborgare möts i offentlig dialog.

I en tid präglad av ökad polarisering, minskad tillit till institutioner och globala demokratiska tillbakagångar har Almedalsveckan en särskild betydelse – både nationellt och internationellt. 60-årsjubileet ska därför inte enbart vara ett firande av historien, utan en aktiv manifestation av hur demokrati kan praktiseras.

Almedalsveckan har under de tio år som snart gått sedan förra jubileumsåret genomgått en enorm förändring. Den har överlevt två år med pandemi och strikta mötesrestriktioner och efter detta kommit igen starkt. 2026 ser ut att bli det nästbästa året, sett utifrån antal evenemang i det officiella programmet, sedan vi började mäta 2001.

Almedalsveckan är också ett av de absolut viktigaste arrangemangen för Gotland som mötesplats. Under 2026 genomförs en mätning vad veckan beräknas ge i turistekonomisk effekt, men baserat på tidigare mätningar landar effekten någonstans mellan 200-220 miljoner kronor. Region Gotland föreslås i sin roll både som värd för Almedalsveckan ta på sig ett ökat åtagande för att uppmärksamma och markera jubileumsåret. Vad som ska ingå i firandet är i dagsläget inte klart, utan detta ska genom dialog och workshops arbetas fram under senare delen av 2026. Det som nämnts i denna skrivelse ska ses som förslag på tänkbara aktiviteter.

Bedömning

Det som går utöver den nuvarande verksamhetens uppdrag är främst sett utifrån behov av resurser för projektledning, resor och ersättning för talare, ceremonier med behov av fler scener och framtagande av material om Almedalsveckans historia.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-22

RS § 245 Exploateringsplan och budget 2027-2031

Ärendenummer: RS 2026/159

Paragraf föregående instans: AU § 120

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2026-03-03, § 36 att godkänna förslag till exploateringsplan- och budget 2027-2031 och överlämna ärendet till budgetberedningen. I bifogade handlingar finns förslag till exploateringsplan och budget för 2027-2031. I syfte att skapa förutsättningar för en prioritering av resurser, både ekonomiska och personella, finns ett framtaget förslag på prioritering mellan de olika exploateringsprojekten.

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet de närmsta åren. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi. Dokumentet ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden.

Dokumentet innehåller information om investeringsbehov för infrastrukturanläggningar för vilka regionen ska vara huvudman, där ingår investeringar i vatten och avlopp, gator, gång- och cykelvägar, belysning och park. Kostnader för utbyggnad finansieras genom anläggningsavgifter och försäljning av mark i de fall regionen äger mark som ska utvecklas, eller genom exploateringsbidrag från byggherrarna. Vidare redovisar dokumentet även kostnader för att iordningställa mark inför en försäljning. Kostnader och intäkter för exploateringsprojekten beräknas och redovisas på årsbasis.

Vid upprättande av exploateringsbudget är det, förutom att redovisa inkomster och utgifter, viktigt att visa projektets påverkan på driftbudgeten.

Exploateringsplan och budget ska därför innehålla både en exploateringskalkyl och en beskrivning av effekter på driftbudgeten för varje exploateringsområde.

Det totala behovet av exploateringsbudget 2027-2031 redovisas i tabellen nedan.

Förslag till total exploateringsbudget 2027-2031 (tkr)

	2027	2028	2029	2030	2031	Totalt perioden
Iordningställande av tomtmark	1 050	1 200	0	0	0	2 250
VA	14 000	13 600	29 000	31 000	92 000	179 600
Gata/park mm	60 700	71 400	59 300	9 000	44 000	244 400
Summa	75 750	86 200	88 300	40 000	136 000	426 250

Det totala behovet av exploateringsbudget är 426 250 år 2027-2031. Stadsutveckling Visborg har behov av 362 000 tkr av den totala exploateringsbudgeten.

Budgeten föreslås beslutas för de olika utgiftsslagen: iordningsställande av tomtmark, vatten och avlopp och gata/park. Det innebär att teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen kan omprioritera mellan pågående exploateringsprojekt så länge den totala budgeten för exempelvis gata/park inte överskrider det aktuella året. Detaljerade kalkyler för respektive projekt finns som bilagor till denna tjänsteskrivelse.

Exploateringsbudgeten får en påverkan på tekniska nämndens driftbudget i form av kapitalkostnader och drift och underhållskostnader för utbyggda anläggningar samt i form av kostnader för personal i exploateringsprojekt, förstudier och utredningar. Driftkostnaderna finns definierade i de detaljerade kalkylerna som finns framtagna för respektive projekt. Tekniska nämnden utgår från kalkylerna och ansöker om kompensation för driftkostnaderna i mål och budget 2027-2031.

Det är viktigt att tekniska nämnden tilldelas ekonomiska och personella resurser kopplat till exploatering även i regionens mål och budget. Risken är annars att exploateringsprojekt som påbörjats behöver skjutas upp eller avbrytas.

Stadsutveckling Visborg

För Stadsutvecklingsprojekt Visborg, som är regionens största stadsutvecklingsprojekt, har succesivt under projektets gång och som följd av genomförda utredningar, mer information framkommit som visar på flera utmaningar med den planerade exploateringen.

Under 2025 har projektet arbetat med att ta fram en lägesrapport som bland annat beskriver nu kända förutsättningar, en analys utifrån två utbyggnadsscenarier och förslag på hur projektets fortsatta planering och utveckling kan ske framgent. Exploateringsplan och budget 2027-2031 för Stadsutveckling Visborg har tagits fram utifrån den prioriteringsordning som föreslås för det mellanalternativ som beskrivs i lägesrapporten. Kort beskrivet innebär ett mellanalternativ:

- fokus på ett utvecklingsområde i taget, det vill säga ett område som har behov av samma infrastruktur. På så sätt begränsas de initiala investeringsutgifterna, infrastrukturen får en högre nyttjandegrad och tillgång till byggbar mark matchar bättre efterfrågan,
- arbeta vidare med övergripande utredningar kopplat till utmaningarna så som vattenfrågor, investeringar i infrastruktur och tillståndsfrågor,
- fortsätta arbeta med pågående projekt.

Kostnader och intäkter för Stadsutveckling Visborg under perioden 2027-2031 är hänförliga framför allt till redan tecknade avtal med byggherrar och antagna detaljplaner där Region Gotland som huvudman är skyldig att iordningställa infrastrukturanläggningar. De områden som berörs är framför allt kvarteret Skenet, idrotts- och rekreationsområdet samt utbyggnad av Sandhedsvägen. Stadsutveckling Visborg avser även att arbeta vidare med att möjliggöra framtagande av detaljplaner för Ljuset och Lyktan samt Trombonen och Slagverket. När de nya detaljplanerna har vunnit laga kraft kommer utbyggnad av VA-anläggningar inom och utanför detaljplanerna att påbörjas. Inom aktuell period omfattas även investeringskostnaderna i ny gång- och cykeltunnel som tekniska nämnden tog beslut om 2022 (2022-06-22, § 110).

Bedömning

Föreliggande förslag till exploateringsbudget utgår från idag kända förhållanden och redovisas i enlighet med nya redovisningsriktlinjer som antogs i januari 2022. Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att regionstyrelsen kan föreslå regionfullmäktige att anta exploateringsplan och budget 2027-2031. Slutligt beslut om exploateringsplan- och budget tas av regionfullmäktige i samband med att mål- och budget beslutas. Exploateringsverksamhetens påverkan på regionens ekonomi 2027-2031 ställs då emot mot andra behov inom Region Gotlands verksamheter.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att exploateringsplan och budget redovisas i enlighet med gällande redovisningsriktlinjer.

2. Ekonomiskt perspektiv

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet de närmsta åren. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi. Exploateringsplan och budget ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden. Till skillnad från investeringsprojekt skall kostnader för infrastrukturanläggningar i ett exploateringsprojekt finansieras genom försäljning eller genom exploateringsbidrag.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan barnperspektivet påverkas på ett positivt sätt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan jämställdhetsperspektivet påverkas på ett positivt sätt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan landsbygdsperspektivet påverkas på ett positivt sätt.

6. Klimat och miljöperspektiv

I samband med att exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Exploateringsplan- och budget 2027-2031

Bilaga 1. Investeringsaskanden Exploatering 2027-2031

Bilaga 2. Exploateringskalkyl Stadsutveckling Visborg

Bilaga 3. Exploateringskalkyl Gråbo

Bilaga 4. Exploateringskalkyl Järnvägen

Bilaga 5. Exploateringskalkyl Industrimark Visby

Bilaga 6. Exploateringskalkyl Torslunden

Bilaga 7. Intäktsprognos 2027-2031

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-13

Skickas till

Tekniska nämnden

RS § 246 Mål och budget 2027 – 2029

Ärendenummer: RS 2026/7

Paragraf föregående instans: AU § 121

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Beslut om budget för 2027 och plan 2028-2029 fattas vid budgetavstämningen 2026.
- Beslut 2025-11-17 RF § 186 gällande investeringsram ändras så att ramen uppgår till 450 mnkr för skattefinansierad verksamhet. Investeringsramen för taxekollektivet ska balanseras efter avgiftsuttaget. Övrig affärsdrivande verksamhet ska sätta investeringsnivån utifrån affärsmässighet och så att den ryms inom verksamhetens avkastningskrav.
- Investeringsbudget för 2027 fastställs.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att göra en översyn av budgetbeslutsprocessen med tyngdpunkt på processen för valår.
- Regiondirektören får i uppdrag att göra en översyn av exploateringsbudgeten så att den balanserar bättre över tid mellan inkomster och utgifter och tar hänsyn till behov och befolkningsutveckling till budgetavstämningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag till investeringsplan för 2028 och 2029 till budgetavstämningen 2026.
- Regiondirektören får i uppdrag att se över den årliga avsättningen på 50 Mkr till i pensionsavsättningar.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på samverkansforum för vattenfrågor, på liknande sätt som GAIST, mellan Region Gotland, Länsstyrelsen andra myndigheter, näringslivet och civilsamhället med syfte att öka resiliensen och robustheten i det gotländska vattensystemet och att öka tillgången till vatten för den gotländska vattenförsörjningen.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på vilka av Region Gotlands taxor som årligen bör justeras utifrån olika index, vilka index som ska användas och hur beslutsgången ska se ut vid justering av dessa taxor.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C) och Gisela Wood (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut till förmån för egna yrkanden.

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C) och Gisela Wood (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om att avslå Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 1-5.

Sammanfattning

På grund av att det är valår föreslås att beslut om budget för 2027 och plan för 2028-2029 fattas vid budgetavstämningen 2026. Beslutet omfattar även fastställande av regionfullmäktiges mål 2027.

Beslutet 2025-11-17, RF § 186 gällande investeringsram föreslås ändras så att ramen uppgår till 450 mnkr för skattefinansierad verksamhet Tidigare beslut bedöms otillräckligt för att täcka investeringsbehov i både avgiftsfinansierade och skattefinansierade verksamheter.

Investeringsbudget för 2027 föreslås fastställas enligt bifogat underlag. Förslaget innebär investeringar på 965 mnkr. Varav 417 mnkr avser investeringar i skattefinansierad verksamhet och 549 mnkr i avgiftsfinansierad verksamhet.

Ärendets behandling under mötet

Budget för 2027 och investeringsplan 2028-2029

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag om att slutligt beslut om budget för 2027 och investeringsplan 2028-2029 fattas vid budgetavstämningen 2026.

Johan Malmros (C) yrkar i enlighet med Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas förslag till driftbudget.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Investeringsram

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag om att beslut 2025-11-17, RF § 186 gällande investeringsram ändras så att ramen uppgår till 450 mnkr för skattefinansierad verksamhet. Investeringsramen för taxekollektivet ska balanseras efter avgiftsuttaget. Övrig affärsdrivande verksamhet ska sätta investeringsnivån utifrån affärsmässighet och så att den ryms inom verksamhetens avkastningskrav.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Investeringsbudget

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag om att investeringsbudget för 2027 fastställs.

Johan Malmros (C) yrkar i enlighet med Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas förslag till investeringsbudget.

Maya Arfvidson (MP) yrkar utifrån arbetsutskottets förslag till investeringsbudget att tekniska nämnden för 2027 tillförs hela det äskade beloppet på 18 625 000 kr för att kunna realisera det nya stadslinjenätet samt det äskade beloppet på 2 000 000 kr för investeringar i landsbygdsutveckling för att stärka öns tätorter och deras attraktivitet.

Meit Fohlin (S) yrkar med instämmande av Rolf Öström (M) avslag på Maya Arfvidsons (MP) tilläggsyrkande.

Saga Carlgren (V) avstår från att delta i beslut om investeringsbudget.

Ordförande ställer proposition på Maya Arfvidsons tilläggsyrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros yrkande om investeringsbudget och finner att arbetsutskottets förslag vinner bifall.

Reservationer

Reservation inkommer från Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C) och Gisela Wood (L) till förmån för egna yrkanden.

	2027 Budgetberedningens förslag
Regionstyrelsen/Regionstyrelseförvaltningen	
Investeringspott	9 400
Inköp av fordon,räddningstjänst	4 000
Lokalinvesteringar, kök	5 000
IT- investeringar pott	22 000
Ungkulturhus "Gamla Solbergabadet"	4 700
Aktivitetspark	15 000
Delsumma regionstyrelsen/regionstyrelseförvaltningen	60 100
Strategiska investeringar	
Badhus	56 000
Inventarier badhus	6 000
Delsumma strategiska investeringar RSF	62 000
Summa regionstyrelseförvaltningen	122 100
Miljö- och byggnämnden	
Investeringspott	250
Summa investeringar miljö- och byggnämnden	250

Tekniska nämnden

Investeringar i skattefinansierad verksamhet

Investeringspott	11 700
Särskilt projekt	
Kollektivtrafik, nytt stadslinjenät	10 000
Investeringar mark-och stadsmiljö, gator och vägar	30 000
Lokalinvesteringar: Reinvesteringar fastighet (fastighetsägaransvar samt ventilation)	
Utbyte av ventilation (tidigare obligatorisk ventilationskontroll)	15 000
Investeringar fastighetsägaransvar	75 000
Särskilda projekt	
Utbyte av lysrör och armaturer till LED	10 000
Summa investeringar skattefinansierad verksamhet	151 700

Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

VA-verksamhet	167 000
Visby vattenförsörjning	234 000
Investeringar i fastigheter för VA-verksamhet	
Avfallsverksamhet	12 750
Hamnverksamhet, linjehamn	
Förbättringsåtgärder Visby hamn (20 år)	3 000
Rensmuddring Visby hamn	8 000
Särskilda projekt	
Automoorning	70 000
Anpassning Katamaran FL 5 / 6	28 000
Ombyggnad hamnterminal	1 000
Lövsta Mjölkladugård	25 000
Summa investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	548 750

Summa investeringar tekniska nämnden

700 450

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringspott	13 900
Lokalinvesteringar förskola, grundskola, anpassad skola	
Roma, Dalhem och Humlan	44 000
Summa investeringar barn- och utbildningsnämnden	57 900

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Investeringspott	5 600
Folkhögskolan Hemse	4 000
Summa investeringar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	9 600

Socialnämnden

Investeringspott	7 500
Summa investeringar socialnämnden	7 500

Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Investeringspott	37 650
Lokalinvesteringar	
Om och tillbyggnation primärvård korpen	20 000
Särskilda projekt	
Magnetkamera MR	10 000
Summa investeringar hälso- och sjukvårdsnämnden	67 650
Total investeringsbudget	965 450
<i>varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>416 700</i>
<i>varav avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>548 750</i>
<i>varav strategiska investeringar</i>	<i>62 000</i>

Uppdrag

Meit Fohlin (S) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att göra en översyn av budgetbeslutsprocessen med tyngdpunkt på processen för valår.
2. Regiondirektören får i uppdrag att göra en översyn av exploateringsbudgeten så att den balanserar bättre över tid mellan inkomster och utgifter och tar hänsyn till behov och befolkningsutveckling till budgetavstämningen 2026.
3. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag till investeringsplan för 2028 och 2029 till budgetavstämningen 2026.
4. Regiondirektören får i uppdrag att se över den årliga avsättningen på 50 Mkr till i pensionsavsättningar.
5. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på samverkansforum för vattenfrågor, på liknande sätt som GAIST, mellan Region Gotland, Länsstyrelsen andra myndigheter, näringslivet och civilsamhället med syfte att öka resiliensen och robustheten i det gotländska vattensystemet och att öka tillgången till vatten för den gotländska vattenförsörjningen.
6. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på vilka av Region Gotlands taxor som årligen bör justeras utifrån olika index, vilka index som ska användas och hur beslutsgången ska se ut vid justering av dessa taxor.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag om uppdrag nummer 1-3 och finner att de bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nummer 4-6 och finner att de bifalls.

Johan Malmros (C) yrkar på följande fem uppdrag i enlighet med Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas budgetskrivelse:

Uppdrag 1: Regionövergripande grupp för att frigöra 120 mkr

Regiondirektören får i uppdrag att inrätta en regionövergripande grupp med mandat att leda arbetet med att frigöra de 120 mkr som denna budget förutsätter. Gruppen ska arbeta fokuserat, tvärorganisatoriskt och med direkt rapportering till regionstyrelsen.

Arbetet ska omfatta de fem områden som identifierats i denna budget:

- Minskning av hyrpersonal och konsultberoende
- Inventering, prövning och avveckling av projekt och uppdrag som inte tillför tydlig nytta för gotlänningar
- Systematiskt arbete för minskad sjukfrånvaro och dämpad övertid, med utgångspunkt i friskfaktorsarbetet
- Strukturerad vakansprövning vid naturlig personalomsättning
- Utveckling av en organisationsövergripande kvalitetskultur där medarbetares drivkraft att utveckla och förbättra tas tillvara, kanaliseras och leder till faktisk förändring i verksamheten

Gruppen ska regelbundet återrapportera till regionstyrelsen om frigjorda medel, identifierade hinder och behov av politiska beslut. Återrapporteringen ska vara transparent och redovisas öppet så att både medarbetare och medborgare kan följa arbetet.

Uppdrag 2: Prioriteringar inom befintliga ramar

Regiondirektören får i uppdrag att införa arbetsprinciper för god ekonomisk hushållning.

Region Gotland förvaltar varje år drygt sju miljarder kronor i skatteintäkter och statsbidrag. Det är en stor summa, och inom den ryms utrymme för förändring som inte kräver nya tillskott. Varje nämnd och förvaltning får i uppdrag att vid behov av nya satsningar i första hand identifiera utrymme inom befintlig ram genom omprioritering, snarare än att äska tillkommande medel.

Detta ska inte ses som ett sparbeting utan en arbetsprincip för sund ekonomisk hushållning med skattemedel: nya behov ska prövas mot pågående verksamhet, och det som tillför mest värde för gotlänningar ska prioriteras. En organisation som ständigt bygger på utan att samtidigt välja bort saker blir vare sig effektiv eller mottaglig för förnyelse.

Uppdrag 3: Förstärkt påverkansarbete gentemot staten kring ö-politik

Regiondirektören får i uppdrag att intensifiera påverkansarbetet gentemot staten kring frågan om en svensk ö-politik. Arbetet ska bedrivas både enskilt och i samverkan med andra svenska öar, med andra europeiska systerregioner där fungerande modeller för ö-kompensation finns samt organisationer som CPMR och OECD.

Uppdrag 4: Långsiktiga skolplaner i medborgardialog

Regiondirektören får i uppdrag att under 2027 ta fram långsiktiga utvecklingsplaner för regionens grundskolor i dialog med elever, vårdnadshavare och personal. Planerna ska ge tydlighet om varje skolas roll och utveckling över tid.

Uppdrag 5: Vattencentrum

Regiondirektören får i uppdrag att inleda planeringen för bildandet av ett vattencentrum som ska samordna VA-frågor, driva innovationsprojekt och utgöra ett stöd för regionens egen verksamhet, privatpersoner och företag.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Johan Malmros (C) yrkanden om uppdrag nummer 1-5.

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Maya Arfvidson (MP) och Oscar Lindster (S) avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 1.

Saga Carlgren (V) yrkar avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 2.

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Maya Arfvidson (MP) avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 4.

Mariette Nicander (M) yrkar avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 5.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 1-5 och finner att de avslås.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C) och Gisela Wood (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om att avslå Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nummer 1-5.

Protokollsanteckning:

Johan Malmros (C) anmäler protokollsanteckning i enlighet med Centerpartiets, Kristdemokraternas och Liberalernas förslag till budget, se bilaga 3.

Maya Arfvidson (MP) anmäler protokollsanteckning angående majoritetens investeringsbudget:

Investeringar i kollektivtrafikens nya stadslinjenät

Den politiska majoriteten har flera år underlåtit att prioritera investering och driftsbudget för nytt stadslinjenät som därför är mycket försenad. Arbetet med stadsbusslinjenätet är nu igångsatt och måste starta enligt planen 2027 och för

att det nya nätet skall kunna realiseras måste nödvändiga investeringar i infrastruktur och fordon mm genomföras enligt plan. En ytterligare försening beroende på bristande politisk prioritering är oförsvarbar, därför yrkar Miljöpartiet på att teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen tillförs hela investeringsbeloppet på 18 625 000 kr.

Investeringar i landsbygdsutveckling

Region Gotland och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen har ansvar även för landsbygdens tätorter men dessa har under mandatperioden nedprioriterats av majoriteten och varje år gått miste om den investeringspott på två miljoner kronor som skulle ha avsatts för dessas utveckling. För tätorterna behöver investeringar göras för att stärka tätorternas attraktivitet genom investeringar i attraktiva parker, lekplatser, belysning, offentliga toaletter med mera.

Eftersom denna investeringspott har saknats de senaste åren har inte nödvändiga investeringar kunnat genomföras och de satsningar som planerats för öns tätorter har inte kunnat realiseras. Det måste vara slut på denna negativa särbehandling av landsbygden och dess tätorter, därför yrkar Miljöpartiet på att de två miljoner som äskats av teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen beviljas.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-23
Regionstyrelsens arbetsutskott 2026-05-12 §121
Samtliga nämnders mål- och budgetskrivelser 2027-2029
Beredningsunderlag 2027 justerad 2026-05-08
Investeringsbudget 2027 S + M. 2026-05-25

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 247 Regiondirektörens information

Ärendenummer: RS 2026/692

Sammanfattning

Regiondirektör Stefan Hollmark informerar regionstyrelsen om följande:

- Skrivelse till riksdagspartierna – Almedalsveckan 2026
- Förlorad arbetsinkomst - Kontroller
- Steriltekniskrapport från sjukhuset
- Rekryteringar
- Aktuellt i höst
- Överklagande av RF:s beslut - Försäljning av aktieinnehav i GEAB

RS § 248

Överklagande av regionfullmäktiges beslut avseende försäljning av dess aktieinnehav i Gotlands Energi AB

Ärendenummer: RS 2026/1312

Regionstyrelsens beslut

- Härmed förordnas chefsjuristen Patrik Pettersson vid Region Gotland, eller den han i sitt ställe sätter, att såsom ombud företräda Region Gotland och bevaka dess rätt i mål gällande laglighetsprövning enligt kommunallagen av regionfullmäktiges beslut den 27 april 2026, § 68 om försäljning av aktierna i Gotlands Energi AB.

Jäv

Sara Unger (M) och Mårten Silvé (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges beslut den 27 april 2026 § 68 om försäljning av aktierna i Gotlands Energi AB har överklagats hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Klaganden anför som skäl för överklagande att prisuppgifter med mera inte var aktuella vid beslutet. Klagande yrkar även inhibition,

Region Gotland är förelagd att svara senast den 28 maj 2026.

Med anledning av den korta svarstiden föreslår regionstyrelseförvaltningen att regionstyrelsen i enlighet med 6 kap. 15 § kommunallagen utser ett ombud att företräda regionen i målet.

Ärendets behandling under mötet

Sara Unger (M) och Mårten Silvé (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Överklagan och föreläggande Förvaltningsrätten 2026-05-26
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-27

**Bilaga 1 Ersättning till Region Gotlands
förtroendevalda 2027**

Förslag

Ersättning till Region Gotlands förtroendevalda 2027:

Uppräkning från tre till två års eftersläpning

Ökning av RSO från 100% till 110 % av riksdagsmannaarvodel

Tekniska nämndens ordförandeuppdrag utökas från 60% till 70 %

Nytt gruppleदारarvode 10 % för gruppleदार i parti som saknar regionråd

Arvodesbelopp för förtroendevalda

2026 års belopp uträknade utifrån riksdagsmannaarvode med **2 års eftersläpning**
(riksdagsmannaarvode 2024 = 75 500 kr/mån istället för 2023 (73 000 kr) som i den nuvarande regeln med 3 års eftersläpning.)

Årsarvode betalas per månad till:	Månad	År
Regionstyrelsens ordförande (100 % tjänstgöring)	73 000	876 000
Regionstyrelsens ordförande (110 % tjänstgöring)	83 050 (+13,8%)	(2023-01-01) 996 600 (2026-01-01)
Övriga regionråd (beloppet gäller vid 100 % tjänstgöring, i annat fall betalas ersättning i proportion till tjänstgöringsgraden)	65 700 67 950 (+3,4%)	788 400 815 400

Regionstyrelsens ordförandes månadsarvode ska vara **110 %** av riksdagsmannaarvodel. Övriga regionråds månadsarvode ska vara 90 % av riksdagsmannaarvodel.

Ersättningen till nedanstående ordförande är beräknat med utgångspunkt från årsarvodel till övriga regionrådsuppdrag som innefattar 100 % tjänstgöring. Huvudprincipen är att vice ordförande erhåller 10 % av sin ordförandes arvode, med undantag av regionstyrelsen och med vissa andra.

Årsarvode för 100 % tjänstgöring betalas till ordförande i: Årsarvode för 110 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf. Regionråd 100 %	1:e vice ordf. Regionråd 50 %	2:e vice ordf. Regionråd 75 %
Regionstyrelsen	876 000 996 600	394 200 407 700	591 300 611 550

Årsarvode för 80 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 10 %	2:e vice ordf. 10 %
Hälso- och sjukvårdsnämnden	630 720 652 320	63 072 65 232	63 072 65 232
Socialnämnden	630 720 652 320	63 072 65 232	63 072 65 232

Årsarvode för 70 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 10 %	2:e vice ordf. 10 %
Tekniska nämnden (om TN utökas till 70 %)	570 780	57 078	57 078

Årsarvode för 60 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 10 %	2:e vice ordf. 10 %
Barn- och utbildningsnämnden	473 040 489 240	47 304 48 924	47 304 48 924
Tekniska nämnden	473 040	47 304	47 304
Miljö- och byggnämnd	473 040 489 240	47 304 48 924	47 304 48 924

Årsarvode för 50 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 10 %	2:e vice ordf. 10 %
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	394 200 407 700	39 420 40 770	39 420 40 770

Årsarvode för 20 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 10 %	2:e vice ordf. 10 %
Socialnämndens individutskott	157 680	15 768	15 768
För beredskapstjänstgöring	163 080	16 308	16 308
betalas tillägg med	15 000	7 500	7 500

Årsarvode för 10 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.
Regionfullmäktige	78 840 81 540	15 768 (20%) 16 308 (20%)	15 768 (20%) 16 308 (20%)
Regionens revisorer	78 840 81 540	7 884 8 154	
Överförmyndarnämnden	78 840 81 540	7 884 8 154	

Årsarvode för 2,5 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.
Miljörådet	19 710 20 385		
Tillgänglighetsrådet (inte om uppdraget innehas av Regionråd)	19 710 20 385		
Pensionärsrådet (inte om uppdraget innehas av Regionråd)	19 710 20 385		

Årsarvode för 1,4 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 15 %	2:e vice ordf.
Valnämnden	11 038 11 416	1 656 1 712	

Årsarvode för 1,4 % tjänstgöring betalas till ordförande i:	Ordf.	1:e vice ordf. 15 %	2:e vice ordf.
Patientnämnden	11 416	1 712	

Årsarvode för ordförandens tjänstgöring betalas med dubbelt grundarvode samt dubblerat timarvode i:			
Patientnämnden			
Av styrelser/nämnder utsedda kommittéer, samarbetsorgan m.m.			

Årsarvode 8 % respektive 20 % till vissa övriga ledamöter:	
8 % till ledamöter i regionstyrelsen (gäller inte regionråd på 100 %)	63 072 65 232
20 % till ledamöter i regionstyrelsens arbetsutskott (gäller inte regionråd på 100 %)	157 680 163 080
8 % till ledamöter i regionstyrelsens regionala utvecklingsutskott (gäller inte regionråd på 100 %)	63 072 65 232
Årsarvode 5 % "Gruppleदारarvode"	
5 % till ledamot som är gruppleदार i regionfullmäktige.	39 420 40 770
10 % till ledamot som är gruppleदार i regionfullmäktige och som inte är regionråd.	81 540

Sammanträdesarvoden

Grundarvode betalas med 703 kronor. (Beräknas genom formeln $1,07 \% \times \text{månadsarvode}$ för Övriga regionråd, 65 700 kronor = 702,99 kronor).

Grundarvode betalas med 727 kronor. (Beräknas genom formeln $1,07 \% \times \text{månadsarvode}$ för Övriga regionråd, 67 950 kronor = 727,07 kronor).

Timarvode betalas med 237 kronor för hel timme. (Beräknas genom formeln $0,36 \% \times \text{månadsarvode}$ för Övriga regionråd, 65 700 kronor = 236,52 kronor)

Timarvode betalas med 245 kronor för hel timme. (Beräknas genom formeln $0,36 \% \times \text{månadsarvode}$ för Övriga regionråd, 67 950 kronor = 244,62 kronor)

Timarvode för del av timme – betalas för varje påbörjad halvtimme med hälften av timarvodet.

Bilaga 2 Förslag arvoden

Upprättat vid budgetberedning 2026 av Sara Lidqvist KD, Johan Malmros C, Gisela Wood L, Maya Arwidsson MP, Meit Fohlin S, Lars Engelbrektsson SD

Politiska sekreterare

Mandat	Procent tjänst
1-6	50%
7-14	80%
>15	150%

Beräknad ungefärlig kostnad 1 milj

Gruppledare RF

Förslag:

- Gruppledare i parti som saknar regionråd - 10%
- Gruppledare i parti med regionråd - 5%

Förändringar i andra arvoden

Se tabell

Principer:

- Vi går från tre års eftersläpning till två
- Regionråd har 90% av vad riksdagsarvodet var för två år sedan
- Regionstyrelsens ordförande har 110% av vad riksdagsarvodet var för två år sedan
- Ordförande Tekniska nämnden höjs till 70%
- Patientnämnd och Valnämnd har samma princip
- Regionråd har rätt till förmånscykel, friskvårdsbidrag och möjlighet att boka regionens cyklar och bilar för uppdrag
- Regionråd ska gå ner motsvarande procent i arbetstid på ordinarie jobb

Att se över:

- Ordf BUN och Individutskott - ligger förmodligen lågt
- Ordf Kultur- och fritidsnämnd - storlek på uppdrag
- Tjänstepension vid förlorad arbetsinkomst - regleras som facklig tjänstgöring?
- Semesterersättning - regleras som facklig tjänstgöring?

Bilaga 3 Budget för Region Gotland 2027

Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna

Budget för Region Gotland 2027

1.	Inledning.....	1
2.	Ordning och reda i ekonomin.....	3
3.	Inflyttning och utveckling	6
4.	Vatten och klimat	6
5.	Säkra välfärden.....	7
6.	Kultur, fritid och civilsamhälle.....	8
7.	Uppdrag	9

1. Inledning

Ansvar, Fokus, Närhet

Gotland behöver kunna stå starkt på egna ben.

I väntan på att staten tar samma ansvar för sina öar som är självklart i många andra länder i Europa, behöver vi själva ta ansvar för vår välfärd, för att vända befolkningstrenden och för en ekonomi som håller över tid. Vi accepterar inte att räkningen skickas till nästa generation gotlänningar.

Vi är inte ett offer för omständigheterna. Vi har makten att forma vår framtid. Men det kräver ett politiskt ledarskap som klarar av att fokusera och prioritera, och som inte pekar på andra när utmaningarna blir för stora.

Region Gotland står vid ett vägskäl. Plankalkylen för 2027 - 2029 visar ett resultat som försämras från +30 mnkr 2027 till -214 mnkr 2029. Nämnderna äskar 256 mnkr i ramtillskott utöver vad som redan är inarbetat. Investeringsplanen omfattar 5,8 miljarder kronor över planperioden. Om allt detta skulle genomföras hamnar

låneskulden 2029 på närmare 4 miljarder. Räntekostnaderna ensamt skulle då närma sig 120 mnkr per år, motsvarande närmare en hel skattekrona. Från 100% måluppfyllelse 2022 så missades 3 av 4 finansiella mål under 2025.

Finansiella mål	Prognos 2026	År 2025	År 2024	År 2023	År 2022
Årets resultat uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag, %	-0,6	0,9	-2,7	-0,1	3,8
Självfinansieringsgrad av investeringar i skattefinansierad verksamhet uppgår till minst 100 procent, % *	68	78	104	132	151
Låneskulden får uppgå till högst 15 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag, % *	21,6	15,3	11,1	8,4	7,7
Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska stärkas, %	6,4	5,9	4,6	8,2	10,7

* nyckeltalen mäts som ett genomsnitt för en rullande femårsperiod (år x-2, x-1, x, x+1 och x+2 där x är innevarande år), om självfinansieringsgraden överstiger 100 procent finansieras även investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet helt eller delvis.

Detta budgetalternativ är inför valet 2026 det enda samlade förslaget för hur Region Gotlands ekonomi ska föras tillbaka i balans. Det socialdemokratiska och moderata styret har valt att inte lägga någon budget innan valet. Vi menar att gotlänningarna har rätt att veta vilka vägval som föreslås före valet.

”**Det handlar om att avsluta saker som inte tillför tillräckligt värde för gotlänningar likväl som att inleda satsningar för ökade skatteintäkter; inflyttning, fler jobb och växande företag.**”

Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna lägger detta gemensamma budgetalternativ i god tid inför 2027, för att det nödvändiga arbetet ska kunna påbörjas. Det handlar om att avsluta saker som inte tillför tillräckligt värde för gotlänningar likväl som att inleda satsningar för ökade skatteintäkter; inflyttning, fler jobb och växande företag.

Det här budgetalternativet är en utvecklingsbudget, men inom en ekonomisk ram som faktiskt går ihop. Förutom att värna välfärden vill vi satsa på åtgärder som skapar jobb och inflyttning.

”**Låneskulden har hittills under mandatperioden ökat från 380 mkr till en miljard, och prognostiseras vid 2026 års utgång att uppgå till 1,5 miljarder.**”

Vi står i tydlig kontrast till styrets linje, som vi under mandatperioden kan sammanfatta som passivitet inför ekonomiska realiteter och en förenklad bild av att utveckling är

samma sak som att spendera pengar vi inte har. Man löser det kortsiktigt med lån istället för prioriteringar. Man har tagit beslut som lett till ökade driftskostnader, och lagt uppdrag på uppdrag på en redan pressad organisation. Låneskulden har hittills under mandatperioden ökat från 380 mkr till en miljard, och prognostiseras vid 2026 års utgång att uppgå till 1,5 miljarder.

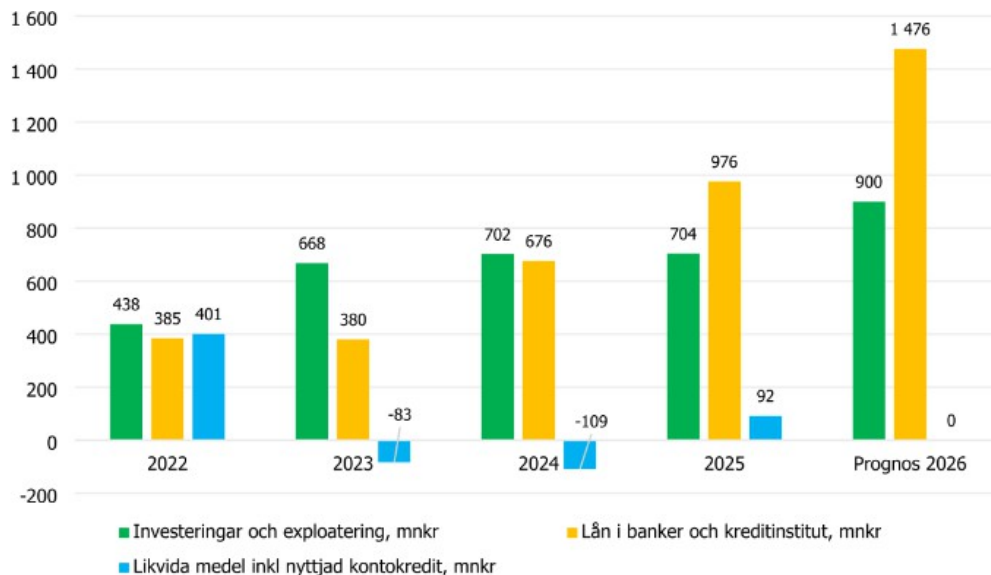

Diagram 5: Investeringsutgifter, lån och likvida medel 2022–2025, prognos 2026.

Att Sverige inte har en ö-politik för sina öar märks i Region Gotlands ekonomi, där vi har det extra tufft att finansiera sjukvården där det saknas hundratals miljoner bara för att vi är en ö. Här behöver vi trappa upp påverkansarbetet gentemot staten. Men vi kan inte ta ut något i förskott. Tills dess att Sverige inför en ö-politik där öar liksom i många andra länder i Europa kompenseras för sina merkostnader behöver vi ta ansvar för att stå för våra egna kostnader, och inte skjuta problemen på framtiden.

Vår budget innebär **budgeterat resultat på 75 mkr för 2027**, vilket innebär ca 1% överskott. **2028 ska resultatet vara 150 mkr**, vilket innebär att resultatmålet på 2% uppnås. 2% resultatnivå är nödvändigt för att kunna finansiera investeringar utan att behöva ta upp nya lån.

Samtidigt lägger vi en **investeringsbudget på 800 mkr**. Det är egentligen för hög nivå, men behövs om inte pågående investeringar som Solbergabadet eller helt nödvändiga investeringar som VA-utbyggnaden ska stoppas. 2028 måste investeringsbudgeten ner till totalt 750 mkr.

Med ovanstående ekonomiska bana kommer 3 av 4 ekonomiska mål att vara uppnådda i slutet av nästa mandatperiod. Låneskulden kommer visserligen att stabiliseras, men inte minska vilket innebär att målet om en låneskuld på högst 15% av skatteintäkter och

statsbidrag inte kommer att uppnås. Det tar lång tid att återhämta sig från ekonomisk misskötsel.

Tre principer styr varje beslut i denna budget:

-> Ansvar

Vi tar ansvar för Region Gotlands långsiktiga ekonomi. Vi accepterar inte att räkningen skickas till nästa generation gotlänningar i form av räntekostnader och försämrad välfärd när skuldsättningen blir ohållbar.

-> **Fokus** på det som är viktigast för gotlänningar

Vi säger ja till vissa saker, och nej till annat, och sätter fokus på det viktigaste för att faktiskt nå resultat. Vi flyttar resurser. Demografin förändras med fler äldre, färre barn och lägre andel i arbetsför ålder. Resurser måste följa behoven. Region Gotlands huvuduppdrag är att leverera välfärd; skola, vård, omsorg och den infrastruktur som krävs för att Gotland ska fungera. Det är där våra resurser ska hamna, inte i sidospår och projekt utan tydlig nytta. Och vi satsar på sådant som ger tydlig effekt på intäktssidan: minskad utflyttning, större inflyttning, fler och växande företag.

-> Närhet

Hela Gotland ska leva. När andra sparar är centralisering den bekvämaste lösningen, men inte den rätta. Smartare arbetssätt, samverkan och digitala lösningar gör att vi kan hålla service nära människor även när ekonomin är ansträngd.

2. Ordning och reda i ekonomin

Som en effekt av att Region Gotland de senaste tre åren varje år har ökat utgifterna mer än intäkterna befinner vi oss nu i en situation där det är omöjligt att fortsätta på samma sätt om vi inte vill riskera ett välfärdshaveri och totalt investeringsstopp om några år.

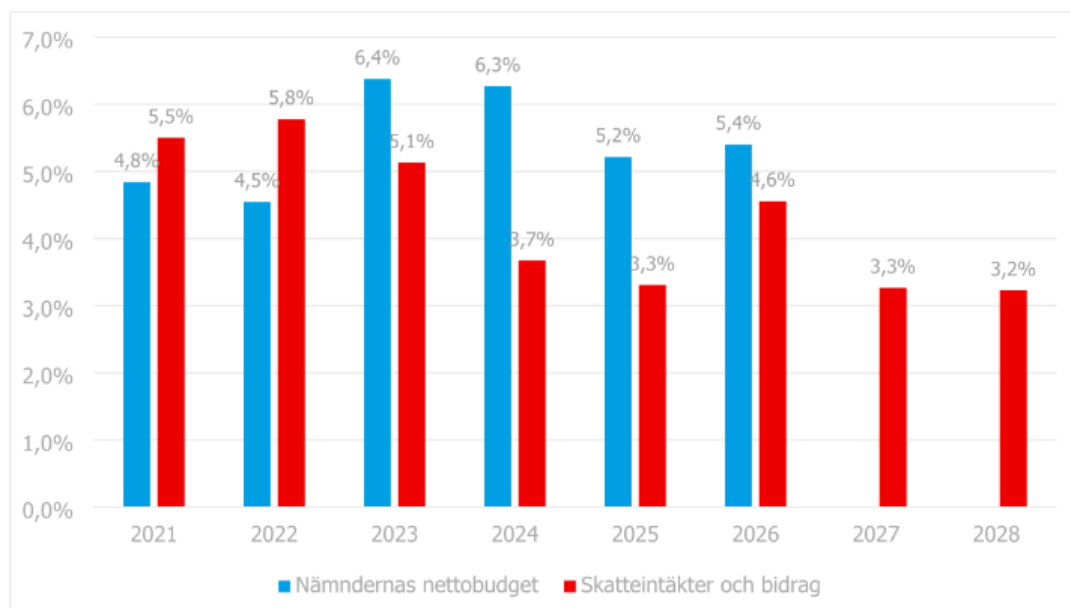

Diagram 2: Skatte- och nettokostnadsutveckling 2021–2025 med plan 2026–2028

Vi väljer en tydlig inriktning där vi effektiviserar systemet, inte kapar i kärnverksamheten. Det innebär att vi inte lägger ned landsbygdsskolor för att spara några miljoner, inte gallrar bort vårdcentraler. I stället riktar vi blicken mot det som faktiskt går att förändra utan att medborgarna märker försämrad service, utan snarare förbättrad.

Vi anser att tillit till medarbetarna och ekonomisk disciplin i systemet inte är motsatser. En organisation som slösar resurser på projekt utan tydliga mål, på uppdrag som inte leder till önskade resultat, på hyrpersonal som betalas flera gånger ordinarie kostnad, där övertid och sjukfrånvaro ökar, och där pengar läggs på lokaler som inte används, kan inte ge sina anställda det handlingsutrymme de förtjänar. Ekonomisk ordning är en förutsättning för tillitsbaserad styrning och en god arbetsmiljö.

Vårt budgetförslag innebär inte att kostnader måste minskas, däremot måste kostnadsutvecklingen som har pendlat mellan 5 och 6 procent per år dämpas så att den inte överstiger intäktsökningarna.

Det finns utrymme att skjuta till 130 mkr för löneökningar, 99,4 mkr till nämnderna för demografiska förändringar, samt 93,9 mkr för externa avtal. **Totalt ca 330 mkr.**

Samtidigt frigör vi 130 mkr genom besparingar: ta bort det som inte tillför värde för **gotlänningar**: hyrpersonal som kostar mycket mer än ordinarie, projekt och uppdrag som ingen utvärderar, övertid som speglar en arbetsmiljö i obalans, och det faktum att det inte finns något regionövergripande systematiskt kvalitetsarbete. De pengar som frigörs är pengar som räddar välfärden på sikt genom att inte låta skuldsättningen dra i

väg. Det blir pengar som kan stanna på Gotland snarare än att gå till ränta och amorteringar.

Mindre byråkrati, mer verksamhet som gör skillnad

” När en sjuksköterska, lärare eller socialsekreterare får mindre administration och färre stuprör att förhålla sig till, frigörs både tid och arbetsglädje. ”

Region Gotland har under flera år byggt på sig saker. Nya uppdrag, nya projekt, nya rutiner. Bara regionstyrelseförvaltningen släpar på omkring 100 politiskt beslutade uppdrag. På andra förvaltningar är bilden sannolikt densamma. Det är inte medarbetarna som har blivit långsammare utan systemet runt dem som har blivit tungt.

Vi vill vända på den utvecklingen. Inte genom att skära i det som är närmast medborgaren; landsbygdsskolan, vårdcentralen, hemtjänsten, utan genom att rensa bort det som tynger organisationen utan att tillföra värde. När en sjuksköterska, lärare eller socialsekreterare får mindre administration och färre stuprör att förhålla sig till, frigörs både tid och arbetsglädje.

Det handlar om fem saker:

Mindre hyrpersonal, fler fasta kollegor. Region Gotland har minskat hyrpersonalskostnaderna med 76 miljoner kronor under 2024 - 2025. Det är ett imponerande arbete av medarbetarna själva. Vi vill att det fortsätter, både för att spara pengar och för att en arbetsplats med kontinuitet är en bättre arbetsplats.

Färre projekt och uppdrag med osäker effekt för gotlänningar. Riksrevisionen visade 2025 att en majoritet av statliga projekt aldrig har utvärderats. Det finns inget skäl att tro att kommunsektorn är annorlunda. Varje pågående uppdrag och projekt ska prövas mot en enkel fråga: gör detta livet bättre för gotlänningar? Om svaret inte är tydligt ja ska det avslutas.

Lägre sjukfrånvaro och mindre oövertid. Sjukfrånvaron ligger på 7,3 procent. Övertiden har fördubblats under de första månaderna 2026. Arbetet med friskfaktorer som påbörjats på vissa enheter ska breddas till hela organisationen.

Vakanser ska prövas. Varje år slutar medarbetare av naturliga skäl. Ingen behöver sägas upp för att organisationen ska kunna förändras, men varje vakans ska prövas: behövs den här rollen, eller har behovet förändrats?

Medarbetarnas idéer ska leda till utveckling. Den största potentialen ligger inte i effektiviseringskrav uppifrån, utan i den kunskap som finns hos de som varje dag

arbetar i verksamheten nära medborgare. Sjuksköterskan som ser vilka rutiner som inte funkar, läraren som vet vilka administrativa rutiner som inte tillför något, undersköterskan som har förslag på ett bättre sätt att lägga schemat. När de förslagen försvinner i hierarkier eller fastnar p.g.a. murar mellan avdelningar förlorar regionen både pengar och engagemang. En väl utvecklad kvalitetskultur, där förbättringsidéer kanaliseras och faktiskt genomförs, är vägen mot en budget i balans, högre kvalitet och en bättre arbetsmiljö på samma gång.

3. Inflyttning och utveckling

”Ett företagsklimat som gör att företag kan etablera sig, och växa”

Gotland behöver fler invånare, fler jobb och fler företag. På så sätt kan vi med egen kraft vända den negativa ekonomiska utveckling vi sett de senaste åren. Det är också nyckeln till att klara av den demografiska utmaningen som i grunden handlar om det positiva att vi lever längre.

Region Gotland kan inte själv skapa tillväxt, men regionen har stort inflytande över de förutsättningar som avgör om människor och företag väljer Gotland. Mark, plan, bostäder, näringslivsservice, kompetensförsörjning, infrastruktur och attityd. Det är dessa hävstänger vi behöver använda bättre.

För att fler ska vilja flytta hit, stanna kvar och starta verksamhet behövs flera saker samtidigt:

- Tillgång till byggbar mark för både bostäder och företag.
Bristen på byggbar mark och utdragna planprocesser är en av de mest hämmande faktorerna för Gotlands utveckling. Företag som vill etablera sig får vänta i årtal. Bostadsbyggandet stannar av på delar av ön där efterfrågan finns. Vi vill se en kraftsamling kring planarbetet med tydliga prioriteringar: planlägg där det finns efterfrågan, korta handläggningstiderna, och säkerställ att VA-utbyggnaden går i takt med planerad bebyggelse.
- Ett bostadsbestånd som möter olika behov från unga familjer till tillgänglighetsanpassat boende för äldre.
Bostäder behövs över hela Gotland och i alla skeden av livet. Det handlar om hyresrätter för unga som ska flytta hemifrån, boende för barnfamiljer som vill flytta hit, och om tillgänglighetsanpassade bostäder för äldre som vill bo kvar i sin hembygd. Gotlandshem som regionens bostadsbolag har ett särskilt ansvar för att bidra till bredden i utbudet. Mindre orter och socknar är lika viktiga som

Visby.

- Ett företagsklimat som gör att företag kan etablera sig och växa.
Vi vill se en kulturförändring där synsättet ska vara "hur kan jag underlätta för företagare". Svenskt Näringslivs ranking av lokalt företagsklimat ska vara ett verktyg för uppföljning, och att Gotland ska befinna sig i toppen är en självklarhet.
- Stöd till de som vill flytta hit och etablera sig, oavsett om det handlar om att hitta jobb och bostad eller om man vill flytta hit sitt företag. Den som funderar på att flytta till Gotland, etablera ett företag här eller bygga ut en befintlig verksamhet ska mötas av EN ingång och hjälp direkt, inte en labyrint.

Arbete åt alla

Vi behöver samtidigt se till att alla som redan bor på Gotland får chansen att jobba. Det arbete som bedrivits i projektform för att stödja de som står långt från arbetsmarknaden behöver gå över i ordinarie verksamhet. Här finns en stor outnyttjad potential, både för de individer det gäller och för regionens och företagets kompetensförsörjning.

Kompetensförsörjning

Det kanske största hindret för Gotlands utveckling de kommande åren är inte pengar utan människor. Vården, omsorgen, skolan, byggsektorn, besöksnäringen, industrin och de gröna näringarna skriker alla efter personal med rätt kompetens. Region Gotland har ett etablerat samarbete med Campus Gotland och näringslivet i kompetensförsörjningsfrågor, men det behöver stärkas och utvecklas ytterligare.

Vägpriser

Vägpriser för både passagerartrafik och transporter är helt nödvändigt för Gotlands utveckling. Det är i grunden en rättvisefråga att hela Sverige ska ha samma förutsättningar. Arbetet behöver fortsätta för att säkerställa långsiktighet i det aviserade tillskottet för att sänka färje- och flygpriser.

Konkret avsätter vi:

3 mkr för inrättande av Business Gotland för att stärka inflyttarservice, etablering av företag och besöksnäring

2 mkr för en hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla, med fokus på de som står allra längst ifrån arbetsmarknaden.

1 mkr för implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet

2 mkr för utökade planresurser

4. Vatten och klimat

Vattenfrågan är central för Gotlands utveckling. Vatten behövs både för boende, näringsliv och livsmedelsproduktion, men under lång tid har utveckling och byggande hindrats på flera platser på grund av att VA-försörjning inte har varit tillräckligt utbyggd. De återkommande problemen med både vattenbrist och kokrekommendationer har skapat en tillitskris där varken boende eller företag vågar lita på att man över tid har drickbart vatten i ledningarna.

”Ytterligare ett avsaltningsverk är nödvändigt för att säkra Visbys vattenförsörjning, men i första hand ska det vatten som varje år faller över öns tas tillvara bättre.”

Under lång tid har investeringarna i VA varit otillräckliga. Nu behöver underhållsskulden tas igen. Utbyggnad och renovering behöver trappas upp betydligt, och säkras med många olika lösningar parallellt: dammar längs vattendrag, traditionella lösningar som brunnar och ytvattentäcker samt avsaltningsverk. Ytterligare ett avsaltningsverk är nödvändigt för att säkra Visbys vattenförsörjning, men i första hand ska det vatten som varje år faller över öns tas tillvara bättre.

Planeringen för att bilda ett vattencentrum för att kraftsamla runt frågor som handlar om VA-försörjning ska inledas. Härifrån kan innovationsprojekt drivas, liksom det kan vara en bas för stöd i VA-frågor både till Regionens egen verksamhet, privatpersoner och företag.

425 mkr avsätts till investeringar i VA

Det arbete för energiomställning som drivits i ett nätverk med andra öar i Östersjön genom projektet Energiön Gotland ska fortgå inom befintlig ram. Även åtagandet inom Viable cities ska fortgå för att kunna styra och leda klimatomställningsarbetet.

5. Säkra välfärden

Skolan

Kvalitet i barns och ungas grundläggande skolutbildning har mycket hög prioritet. Utan en bra start, som ger förutsättningar att klara skolan, riskerar unga att exkluderas från både vidare utbildning och arbete. Vi accepterar inte att två av tio barn på Gotland går ut grundskolan utan godkända betyg. Därför prioriteras vissa satsningar på skolan trots det mycket svåra ekonomiska läget.

Vi vill se att långsiktiga planer för skolor tas fram i dialog med medborgare. En skola som ständigt hotas av nedläggning kan aldrig bli en riktigt bra skola. Personal söker sig vidare, föräldrar placerar barn i andra skolor, och planering omöjliggörs. Att upprätta långsiktiga hållbara planer för skolorna skapar trygghet för de som bor och verkar i olika delar av Visby, i våra tätorter, på landsbygderna och på Gotland som helhet. Att visa på hur varje skola ska utvecklas ger både tydlighet och långsiktig hållbarhet för familjer och för skolans personal.

Vi avsätter medel för att stärka barn- och elevhälsan, lärares kompetensutveckling samt fördelar statsbidrag för stärkt trygghet och studiero. Totalt tillförs skolan **11,6 mkr**

Vård och omsorg

”Det bästa för både människor och ekonomi är att göra insatser så att fler mår bra och är friska långt upp i åldrarna.”

Vi slår vakt om både vården och omsorgen genom att tillföra totalt **100 mkr** enligt resursfördelningsmodellerna.

Prognoser visar att antal innevånare över 80 år förväntas öka med 2 040 st eller 36 procent på tio år. Det innebär att behovet av vård och omsorg kommer att öka. Samtidigt förväntas andelen personer i arbetsför ålder minska. Vi behöver hitta vägar för att lösa denna utmaning.

Det bästa för både människor och ekonomi är att göra insatser så att fler mår bra och är friska långt upp i åldrarna. Det finns kommuner som har gjort omfattande satsningar på förebyggande arbete, vilket också märks i lägre andel som behöver särskilt boende eller stora insatser genom hemtjänst. Det är den vägen även Region Gotland behöver gå.

Vi vill utöka med kompetens och resurser till förebyggande och hälsofrämjande arbete för att äldre personer ska ha en god livskvalitet, bibehålla sina förmågor så länge som möjligt, och minska vård- och omsorgsbehov.

För att stärka möjligheterna till rekrytering och förbättra jämställdheten inleds arbetet för att minska löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken genom att avsätta **5 mkr**.

6. Kultur, fritid och civilsamhälle

De ekonomiska ramarna för kultur- och fritidsnämnden ligger fast.

Gotland behöver större tillgång till lokaler för teater, musik och andra verksamheter som behöver en scen. Därför vill vi se hur Wisby Strand skulle kunna nyttjas i högre

utsträckning genom en anpassning av scener och utrymmen för att möjliggöra en inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar. Vi vill utveckla det vi har och skapa flexibilitet. Vi ser även att Kulturrum och bygdegårdar kan utnyttjas mer för både föreningar och regionens verksamhet inom kultur.

Idrott behöver kunna bedrivas över hela Gotland. Investeringsmedel om **7 mkr** tillförs för att renovera konstgräsplanen i Slite. **10,7 mkr** tillförs för att finansiera drift av välbehövliga nya Solbergabadet i Visby som står färdigt under 2027. Även verksamhetsstöd under 2027 för att kunna förbereda genomförandet av Island Games 2031 samt anläggningsstöd på **1 mkr** till Visby gymnasterna tillförs enligt tidigare beslut.

Inom civilsamhällets verksamheter pågår det som ofta är viktigast i människors vardag: kören, idrottsklubben, hembygdsföreningen, studieförbundet, pensionärsföreningen. De frivilliga insatserna bygger sammanhang som ingen regional verksamhet kan ersätta. På Gotland med våra många socknar där civilsamhället ofta är limmet som håller bygden samman är detta särskilt tydligt. Även i tätorterna och Visby blomstrar föreningslivet.

När Region Gotland står inför svåra ekonomiska prioriteringar är det lätt att se föreningsstöd och bidrag till civilsamhället som något som har låg prio. Vi menar att det är tvärtom. Varje krona som går till en aktiv förening är en investering med stor hävstång genom frivilligtidningar, gemenskap, folkhälsa, trygghet och förebyggande arbete som regionen aldrig själv hade kunnat producera till samma kostnad.

”i många fall kan överflyttning av budgetmedel till föreningar från regional verksamhet ge en bättre utväxling av nytta för gotlänningar”

Vi vill se över hur regionen kan göra det enklare för föreningar att samverka med kommunal verksamhet exempelvis inom förebyggande arbete eller att nå ut till grupper som är särskilt utsatta. IOP är en samarbetsform som bör nyttjas oftare, och i många fall kan överflyttning av budgetmedel till föreningar från regional verksamhet ge en bättre utväxling av nytta för gotlänningar.

7. Uppdrag

För att den ekonomiska banan i denna budget ska kunna realiseras krävs att den politiska viljan översätts till konkret arbete i organisationen. Vi lägger därför följande uppdrag:

Uppdrag 1: Regionövergripande grupp för att frigöra 120 mkr

“en kvalitetskultur där medarbetares drivkraft att utveckla och förbättra tas tillvara, kanaliseras och leder till faktisk förändring i verksamheten”

Regiondirektören får i uppdrag att inrätta en regionövergripande grupp med mandat att leda arbetet med att frigöra de 120 mkr som denna budget förutsätter. Gruppen ska arbeta fokuserat, tvärorganisatoriskt och med direkt rapportering till regionstyrelsen.

Arbetet ska omfatta de fem områden som identifierats i denna budget:

- Minskning av hyrpersonal och konsultberoende
- Inventering, prövning och avveckling av projekt och uppdrag som inte tillför tydlig nytta för gotlänningar
- Systematiskt arbete för minskad sjukfrånvaro och dämpad övertid, med utgångspunkt i friskfaktorsarbetet
- Strukturerad vakansprövning vid naturlig personalomsättning
- Utveckling av en organisationsövergripande kvalitetskultur där medarbetares drivkraft att utveckla och förbättra tas tillvara, kanaliseras och leder till faktisk förändring i verksamheten

Gruppen ska regelbundet återrapportera till regionstyrelsen om frigjorda medel, identifierade hinder och behov av politiska beslut. Återrapporteringen ska vara transparent och redovisas öppet så att både medarbetare och medborgare kan följa arbetet.

Uppdrag 2: Prioriteringar inom befintliga ramar

“En organisation som ständigt bygger på utan att samtidigt välja bort saker blir vare sig effektiv eller mottaglig för

förnyelse.”

Region Gotland förvaltar varje år drygt sju miljarder kronor i skatteintäkter och statsbidrag. Det är en stor summa, och inom den ryms utrymme för förändring som inte kräver nya tillskott. Varje nämnd och förvaltning får i uppdrag att vid behov av nya satsningar i första hand identifiera utrymme inom befintlig ram genom omprioritering, snarare än att äska tillkommande medel.

Detta ska inte ses som ett sparbeting utan en arbetsprincip för sund ekonomisk hushållning med skattemedel: nya behov ska prövas mot pågående verksamhet, och det som tillför mest värde för gotlänningar ska prioriteras. En organisation som ständigt bygger på utan att samtidigt välja bort saker blir vare sig effektiv eller mottaglig för förnyelse.

Uppdrag 3: Förstärkt påverkansarbete gentemot staten kring ö-politik

Regiondirektören får i uppdrag att intensifiera påverkansarbetet gentemot staten kring frågan om en svensk ö-politik. Arbetet ska bedrivas både enskilt och i samverkan med andra svenska öar, med andra europeiska systerregioner där fungerande modeller för ökompensation finns och organisationerna CPMR och OECD.

Uppdrag 4: Långsiktiga skolplaner i medborgardialog

Regiondirektören får i uppdrag att under 2027 ta fram långsiktiga utvecklingsplaner för regionens grundskolor i dialog med elever, vårdnadshavare och personal. Planerna ska ge tydlighet om varje skolas roll och utveckling över tid.

Uppdrag 5: Vattencentrum

Regiondirektören får i uppdrag att inleda planeringen för bildandet av ett vattencentrum som ska samordna VA-frågor, driva innovationsprojekt och utgöra ett stöd för regionens egen verksamhet, privatpersoner och företag.

Driftbudget 2027 (mnkr)		
	Nämndernas äskande	Budget C KD L
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 140mnkr)	140.0	130.0
Summa personalkostnadskompensation	140.0	130.0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	-12.5	-12.5
Resursfördelningsmodell GVN	11.5	11.5
Resursfördelningsmodell SON	40.6	40.6
Resursfördelningsmodell HSN	59.8	59.8
Summa resursfördelningsmodell	99.4	99.4
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	48.6	48.6
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	10.3	10.3
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	7.4	7.4

Förändring internhyra (3,6 %)	22.0	22.0
Driftskostnader exploatering	5.6	5.6
Summa externa avtal och interna priser	93.9	93.9
Tidigare beslutade ramförändringar		
RS/Politik	-1.76	-1.76
RS/RSF: Badhus i Visby drift	21.4	10.7
RS/RSF: Handedagarna 2025	-0.3	-0.3
RS/RSF: Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.2	0.2
RS/RSF: Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	-0.9	-0.9
RS/RSF: Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	-1.01	-1.01
RS/RSF: Anläggningsstöd Visby gymnasterna	1	1
MBN: Utredningar i samband med exploateringar	-7.7	-7.7

Summa tidigare beslutade ramförändringar	10.9	0.2
Ramtillskott		
System, optimering och hantering av licenser (SAM)	1.00	1.0
Planresurser för anslagsfinansierade uppdrag	2.40	2.0
Barn- och elevhälsan BUN	1.60	1.6
Kompetensförsörjning, gemensamt BUN	1.20	1.2
Finansieringsprincipen BUN	6.48	6.5
Barn- och elevhälsan GVN	0.17	0.2
Finansieringsprincipen GVN	2.14	2.1
Summa ramtillskott	179.2*	14.6
Effektivisering		
Ineffektiva processer, vakansprövning, översyn projekt och uppdrag, minskad sjukfrånvaro, minska övertid, kvalitetsarbete		-120.0
TSF sammanslagning Samordningsvinster		-10.0
Effektivisering system		-1.0

Summa effektivisering	0.0	-131.0
Övriga förändringar, separata ärenden		
Inrättande av Business Region Gotland	3	3
Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet – finansiering fas 1	2.5	1
Uppdrag. Plan för löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken	25	5
En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla	3	2
Summa övriga förändringar	41.9	11.0
Summa förändring budget 2026	565.3	218.2

Resultat före beredning	5	5
Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	290	290
Budgeterat resultat 2026	-270.37	76.7
Påverkan på Region Gotlands finansiella mål		
Resultatmål 2 % 2027 = 148 mnkr		
Avvikelse från resultatmål	-418	-71.3

*) Totalsumma, se beredningsunderlag